

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
EDUCATIONAL RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE

วารสารวิจัย เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

JOURNAL OF RESEARCH
FOR LEARNING REFORM

Vol.6 No.2 (July - December 2023)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้
Journal of Research for Learning Reform

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้
Journal of Research for Learning Reform
โดย สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

ความเป็นมา

ด้วยสถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีนโยบายสนับสนุนการเผยแพร่บทความวิชาการ และผลงานวิจัย องค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จึงได้จัดทำ วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (Journal of Research for Learning Reform) ขึ้น เป็นวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย (Research article) บทความวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) หรือบทความวิจารณ์หนังสือ (Book review) ครอบคลุมเนื้อหาทางการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีศึกษา และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เปิดรับบทความทั้งบทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษ โดยลักษณะของบทความที่จะนำเสนอเพื่อขอลงตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องมีสาระที่น่าสนใจ เป็นงานที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ทันสมัย และต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

- 1) เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในภายนอกสถาบันฯ
- 2) เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพและผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า และบทความทางวิชาการของคณาจารย์และนักวิชาการภายนอก
- 3) เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

กำหนดออกเล่ม

- ฉบับที่ 1 เป็นเผยแพร่บทความระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 เผยแพร่บทความระหว่างกรกฎาคม - ธันวาคม

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (Journal of Research for Learning Reform)

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง

อาจารย์ ดร.นพทรัพย์ พิชัยสามารถ

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้าราชการบำนาญ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สมเสมอ ทักษิม

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

รองบรรณาธิการและผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ วงษ์ทอง

อาจารย์ ดร.มานิตา ศรีสีตานนท์ เหลืองกระจ่าง

อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ติกขาว

อาจารย์ ดร.เกวลิณ งามพิริยกร

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร โสภารัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี สุภาพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ ศรีสังข์งาม

รองศาสตราจารย์ดาร์กา วรรณวนิช

อาจารย์ ดร.อุทัย ดุลยเกษม

อาจารย์ ดร.อรพรรณ วีระวงศ์ พลันเห็นคา

ดร.ภูวกฤต ใจหอม

ดร.พรพกา หนูจันทร์

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ข้าราชการบำนาญ

ข้าราชการบำนาญ

ข้าราชการบำนาญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขตอุบลราชธานี อำนวยเจริญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาวัลย์ หาญขจรสุข

อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน

อาจารย์ ดร.สมบุรณ์ บุรศิริรักษ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา มิตรานันท์
อาจารย์ ดร.เพชร พรสวรรค์
อาจารย์ ดร.นภาศิริ ฤกษ์นันทน์
อาจารย์โพธิธรม์ ครรชิตานุรักษ์
อาจารย์ศุภชัย ศรีนวล
อาจารย์ ดร.กิตติคุณ เขียวสกุล
อาจารย์ว่าที่ร้อยตรี ดร.ศุภศิลป์ ภาษี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

กองจัดการ

นางสาวสวรินทร์ นิลอุทัย
นายภาคิไณย จริงจิตร์
นางสาวลลิตา ถาวรเจริญ
นายภัทรพจน์ พรสวรรค์

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

ติดต่อกองบรรณาธิการ

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลขที่ 63 หมู่ 7 ตำบลอ้อมครีักษ์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครนายก 26120

โทรศัพท์ 0 2649 5000 ต่อ 27604, 037 395 383 – 6 ต่อ 1124, 09 8799 0833

อีเมลล์ jrlrjournal@gmail.com

เว็บไซต์ <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/erdi>

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นวารสารวิชาการที่ดำเนินการจัดทำโดยสถาบันวิจัย พัฒนาและสาธิตการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และงานวิจัยทางด้านการปฏิรูป การเรียนรู้ การจัดการศึกษา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนนำเสนอแนวคิด ในศาสตร์ต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบและ ตามอัธยาศัย และงานวิจัยที่มีคุณภาพจากนักวิชาการ นักวิจัย หรือนิสิตนักศึกษาโดยทั่วไป วารสาร ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ของปีที่ 6 เนื้อหาประกอบด้วยบทความวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ ต่างๆ จำนวน 5 เรื่อง

วารสารฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือ คณะที่ปรึกษาวารสาร คณะทำงาน วารสารฯ กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกที่กรุณาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขบทความ ให้มีความสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กองบรรณาธิการฯ หวังว่าวารสารฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับผู้อ่านทุกท่าน ถ้าท่านใดมีความประสงค์ส่งบทความเพื่อเผยแพร่ กองบรรณาธิการยินดีรับตีพิมพ์ โดยต้องผ่านการพิจารณาแก่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก และหากท่านมีข้อเสนอแนะประการใด กองบรรณาธิการยินดีน้อมรับคำแนะนำเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพวารสารฯ ให้มี มาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

ด้วยความเคารพ

อาจารย์ ดร.สมเสมอ ทักษิณ

บรรณาธิการ

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้
(Journal of Research for Learning Reform)

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง
อาจารย์ ดร.นวทรัพย์ พิชัยสามารถ

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สมเสมอ ทักษิณ

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

รองบรรณาธิการและผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ วงษ์ทอง
อาจารย์ ดร.มานิตา ศรีสีตานนท์ เหลืองกระจ่าง
อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ติกขาว
อาจารย์ ดร.เกวลิณ นามพิริยกร
อาจารย์ ดร.กิตติคุณ เขียวสกุล
อาจารย์ว่าที่ร้อยตรี ดร.ศุภศิลป์ ภาษี

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี สุภาพร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร โสภารัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ ศรีสังข์งาม
รองศาสตราจารย์ดาร์กา วรณวนิช
อาจารย์ ดร.อุทัย ดุลยเกษม
อาจารย์ ดร.อรพรรณ วีระวงศ์ พลันเห็นคา
ดร.ภูวกฤต ใจหอม
ดร.พรผกา หนูจันทร์

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ข้าราชการบำนาญ
ข้าราชการบำนาญ
ข้าราชการบำนาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตอุบลราชธานี อำนวยการเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาวัลย์ หาญขจรสุข

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน
อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา มิตรานันท์
อาจารย์ ดร.เพชร พรสวรรค์
อาจารย์ ดร.นภาศิริ ฤกษ์นันทน์
อาจารย์ ดร.โพธิธรรม ครรชิตานุรักษ์
อาจารย์ศุภชัย ศรีนวล

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

กองจัดการ

นางสาวสวรินทร์ นิลอุทัย
นายภาคินัย จริงจิตร์
นางสาวลลิตา ถาวรเจริญ
นายภทรพจน์ พรสวรรค์

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา

ติดต่อกองบรรณาธิการ

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลขที่ 63 หมู่ 7 ตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120

โทรศัพท์ 0 2649 5000 ต่อ 27604, 037 395 383 – 6 ต่อ 1124, 09 8799 0833

อีเมลล์ jrlrjournal@gmail.com

เว็บไซต์ <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/erdi>

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นวารสารวิชาการที่ดำเนินการจัดทำโดยสถาบันวิจัยพัฒนาและสาธิตการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และงานวิจัยทางด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ การจัดการศึกษา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนนำเสนอแนวคิดในศาสตร์ต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย และงานวิจัยที่มีคุณภาพจากนักวิชาการ นักวิจัย หรือนิสิต นักศึกษา

วารสารฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือ คณะที่ปรึกษาวารสาร คณะทำงานวารสารฯ กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกที่กรุณาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

กองบรรณาธิการฯ หวังว่าวารสารฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับผู้อ่านทุกท่าน ถ้าท่านใดมีความประสงค์ ส่งบทความเพื่อเผยแพร่ กองบรรณาธิการยินดีรับตีพิมพ์ โดยต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายใน และภายนอก และหากท่านมีข้อเสนอแนะประการใด กองบรรณาธิการยินดีน้อมรับคำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพวารสารฯ ให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

ดร.สมเสมอ ทักซิณ
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย (Research articles)

- กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียน
เทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)..... 1
ปัทมพร คงจัญ
- การใช้ทุนกับการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... 20
วิวัฒน์ ขวาลำธาร และ เกวลิน งามพิริยกร
- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิด
สร้างสรรค์ในรายวิชาการช่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1..... 32
พะเยาว์ ทองแก้ว
- การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น..... 47
ศุภกิจ คำภิรมย์, ติณณภพ มาลาพุด และ อรรควรรณ วีระเดโช

บทความวิชาการ (Academic articles)

- แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย..... 63
พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และ ดร.ณิ ปัญจรัตน์กร
- คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ..... 78

Content

Page

Research articles

Management Strategies for Enhancing the Professional Learning Community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2.....	1
Piluntorn Kongjui	
The Capital Utilization and Learning Management of Child Development Center.....	20
Wattanachai Kwalamthan and Geawalin Ngampiriyakorn	
Effect of Project-Based Learning on Learning Achievement and Creative Thinking Skill in Handcraft Subject for Mathayomsuksa 1 Students.....	32
Payao Tongkaew	
The Development of First Aid Curriculum through Cooperative Learning Technique of Secondary School Students.....	47
Supakit Kapirom, Tinnapob Malapud and Akkawat Weeradecho	

บทความวิชาการ (Academic articles)

Guidelines for Measuring and Evaluating Competency-Based Education Management for Improving the Quality of Education in the 21 st Century in Thailand.....	63
Phongsak Phakamach and Darunee Panjarattanakorn	
Article preparation guidelines.....	78

บทความวิจัย

กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)
Management Strategies for Enhancing the Professional Learning
Community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2

ปิลันธร คงจ้อย

Piluntorn Kongjui

โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครตรัง
Watkapangsurin Municipality School 2, Bureau of Education Trang City Municipality

Email: dr.big0521@gmail.com

Received 13 June 2013; Revised 28 August 2023; Accepted 28 August 2023

Abstract

The objective of this research were 1) to study the current and desirable conditions of the management for enhancing professional learning community (PLC) in Watkapangsurin Municipal School 2 (2) to create and validate the management strategies quality for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 (3) to implement the developed management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 (4) to evaluate the effective of the developed management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2. The instruments used for data collection consisted of questionnaires, focus group record form, and achievement reports. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research results were found that: 1) the current and desirable conditions of the management for enhancing professional learning community (PLC) in Watkapangsurin Municipal School 2 from the analysis of the overall internal environment and each aspect was at a high level. The overall and individual desirable conditions were at the highest level. The overall external environment and individual items were at a high level and the overall and individual desirable conditions were at the highest level; 2) the creating and validating quality of the management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 consisted of 5 strategies, and the suitability, consistency, feasibility and usefulness were at the highest level; 3) the implementing management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 by using 5 strategies throughout the academic year 2022, and found that it was in line with the plan. The performance levels in all 5 strategies were at the highest level. The overall achievement of the participants in all 5 strategies was 96.49%; 4) the evaluating effective management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 composed of; 4.1) learners' competency from using management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2; 4.1.1) academic achievement

of learners in the academic year 2022 found that from 1,369 learners with the academic achievements in an excellent level (48.06 %), very good level (19.13 %) and good level (14.17 %), and none of learners with lower level of achievement; 4.1.2) the development of desirable characteristics of learners in the academic year 2022 on punctuality, responsibility, dress code and etiquette was in a better level in total of 1,369 learners in all aspects, the evaluation resulted to 100%; 4.2) the teaching innovation development of teachers from using management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School, consisting of 15 topics, resulted to 100%; 4.3) the achievements in the development of teacher development network from using management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2, it was completed as according to learning subject groups, resulted to 100%; and 4.4) the teachers' satisfaction towards the use of the developed management strategies was at the highest level.

Keywords: Strategy; Management; Professional Learning Community

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์ การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) 3) ทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) 4) ประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือครู โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ปีการศึกษา 2565 จำนวน 64 คน ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 15 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบคุณภาพของกลยุทธ์มีจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ และแบบติดตาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ และ ผลตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ดำเนินการจำนวน 5 กลยุทธ์ ตลอดปีการศึกษา 2565 การดำเนินการเป็นไปตามแผนพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ผลการทดลองใช้ระดับการปฏิบัติทั้ง 5 กลยุทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 5 กลยุทธ์ ในภาพรวมสูงขึ้นทุกกลยุทธ์ คิดเป็นร้อยละ 96.49 4) การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) 4.1) ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน จากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) 4.1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่า จากผู้เรียน จำนวน 1,369 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้าง

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีเยี่ยม จำนวน 658 คน ร้อยละ 48.06 ระดับดีมาก จำนวน 262 คน ร้อยละ 19.13 ระดับดี จำนวน 194 คน ร้อยละ 14.17 และไม่มีผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ 4.1.2) ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 เรื่องการตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การแต่งกาย และกริยามารยาทอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 1,369 คน ร้อยละ 100 ทุกประเด็นการประเมิน 4.2) ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) จำนวน 15 เรื่อง ร้อยละ 100 4.3) ผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) มีเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ครบถ้วนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 100 4.4) ผลการประเมินความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารจัดการ; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของความรู้ กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี ทำให้ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งความรู้ องค์กรต่าง ๆ มีความต้องการแรงงานที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพ (Sirisaenglerd, 2018) สถานการณ์นี้ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องตื่นตัวและเร่งพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ จึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษา ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน (Onsumrid et al., 2018) สอดคล้องกับผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครตรัง ปีการศึกษา 2564 มีจุดควรพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน คือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้หลากหลายตามความต้องการ โดยเฉพาะผู้เรียนกลุ่มที่เรียนอ่อนและเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมปัจจุบันและความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และควรจัดกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องและมากยิ่งขึ้น จากจุดเน้นที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการขาดความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปัญหาเหล่านี้มีผลแก่ผู้เรียนโดยตรง ดังนั้นจากการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า การให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนสถานศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต อีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการออกแบบ การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนเองและต่อสังคม (Laisanidserikul, 2014) แต่ผลจากการที่โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ได้นำแนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้ในสถานศึกษาในปีการศึกษา 2563 ด้านการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า ผลการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ยังไม่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะที่ประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิตามความคาดหวัง รวมทั้งจากการสำรวจข้อมูลของครูเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่มี

แนวทางการดำเนินงานหรือแนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ชัดเจน ทำให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) มีความต้องการที่จะขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ประสบความสำเร็จ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)” เพื่อติดตามความก้าวหน้าและควบคุมทิศทางของการดำเนินงาน ร่วมพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน นำสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน นอกจากนี้ ผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดคุณค่าต่อการศึกษา เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามความคาดหวัง และมีคุณค่าต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและครู ให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศก่อให้เกิดคุณภาพและความพึงพอใจแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)
3. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)
4. เพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

ทบทวนวรรณกรรม

กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

Kaejoranun (2008) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) มีส่วนประกอบสำคัญดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) นักกลยุทธ์ (Strategist) จะต้องศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อภารกิจขององค์กร ซึ่งสามารถ แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ขององค์กร โดยทำการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) หรือที่เรียกว่า “ การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) ” ว่าแต่ละปัจจัยมีส่วนเอื้ออำนวยหรือขัดขวางการดำเนินงานขององค์กรอย่างไรบ้าง
2. การกำหนดทิศทางขององค์กร (Set Organization Direction) ผู้บริหารจะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัดมาทำการประมวลผล เพื่อให้ใช้กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร โดยการกำหนดทิศทางขององค์กรสามารถกระทำได้ในลักษณะของการกำหนดภารกิจและการตั้งเป้าหมายขององค์กร
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึงการนำทิศทางขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ มาพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร โดยมักจะกำหนดกลยุทธ์ตามระดับชั้นภายในองค์กร ตั้งแต่กลยุทธ์องค์กร กลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์ตามหน้าที่

4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) หมายถึงการนำกลยุทธ์ที่ถูกกำหนด ขึ้นไปประยุกต์ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการจัดโครงสร้างบุคลากรและการประสาน งานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

5. การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ (Strategy Evaluation and Control) หมายถึง การติดตามและตรวจสอบ (Monitoring) วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง ปรับปรุง และพัฒนาให้กลยุทธ์ที่กำลังดำเนินอยู่เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เพื่อองค์กรจะได้คุณค่าสูงสุดจากการดำเนินงาน ตลอดจนทำการประเมินผลจากการดำเนินกลยุทธ์ว่าประสบความสำเร็จ ดังที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาในการพัฒนากลยุทธ์ต่อไป

Certo and Peter (1991) ให้ความหมายว่า การจัดการกลยุทธ์ว่าเป็นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้องค์กรสามารถเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และได้เสนอขั้นตอนการจัดการกลยุทธ์ไว้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) ขั้นที่ 2 การจัดวางทิศทางขององค์กร (Establishing Organizational Direction) ขั้นที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation) ขั้นที่ 4 การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ (Strategy Implementation) ขั้นที่ 5 การควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Strategic Control)

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

นักวิชาการ กระบวนการ จัดการเชิงกลยุทธ์	Wongkiatrat (1995)	Salidwanich (1996)	Kejoranan (2008)	Chatreewisit (2010)	Phakamaswivat (2010)	Naowabutr (2012)	Certo & Peter (1991)	ความถี่	ร้อยละ
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.00
2. การกำหนดทิศทางขององค์กร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.00
3. การกำหนดกลยุทธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.00
4. การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.00
5. การควบคุมเชิงกลยุทธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.00

จากแนวคิดกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่ากระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่นำไปใช้ในสถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สถานศึกษาจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กร ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และ สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ขององค์กรโดยทำการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) หรือที่เรียกว่า “การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)” ว่าแต่ละปัจจัยมีส่วน เอื้ออำนวยหรือขัดขวางการดำเนินงานขององค์กรอย่างไรบ้าง

2. การกำหนดทิศทางขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัด มาทำการประมวลผลเพื่อให้อำนาจกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร โดยที่การกำหนดทิศทางของสถานศึกษาสามารถกระทำได้ใน ลักษณะของการกำหนดภารกิจและการตั้งเป้าหมายของสถานศึกษา

3. การกำหนดกลยุทธ์โดยพิจารณาออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจากการวิเคราะห์ทางเลือกด้วยเทคนิคต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร โดยมีกำหนดกลยุทธ์ตามระดับชั้นภายในองค์กร ตั้งแต่กลยุทธ์องค์กร กลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์ตามหน้าที่

4. การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์โดยดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ให้เป็นไปอย่างราบรื่น โดยคำนึงถึงโครงสร้างขององค์กรและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

5. การควบคุมเชิงกลยุทธ์โดยวิธีการติดตามผลการปฏิบัติงาน และวิธีการประเมินผลกระบวนการและประเมินผลสำเร็จขององค์กร การติดตามและตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง ปรับปรุง และพัฒนาให้กลยุทธ์ที่กำลังดำเนินอยู่เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์จริงเพื่อองค์กรจะได้คุณค่าสูงสุดจากการดำเนินงาน ตลอดจนทำการประเมินผลจากการดำเนินกลยุทธ์ว่าประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาในการพัฒนากลยุทธ์ต่อไป

การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) สามารถสรุปได้ ดังนี้

Panich (2012) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวกันของครูในโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ระดับประเทศเข้าร่วมจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร ไม่รู้จบหรือที่เรียกได้ว่าเป็น “การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง” (CQI - Continuous Quality Improvement) หรืออาจเรียกว่าเป็น R2R (Routine to Research) ทั้งนี้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่แท้จริงต้องมีการทำอย่างเป็นระบบ มีผู้เข้าร่วมขับเคลื่อนในหลากหลายบทบาท โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

Office of the Education Council (2017) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) หมายถึง กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2017) ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม

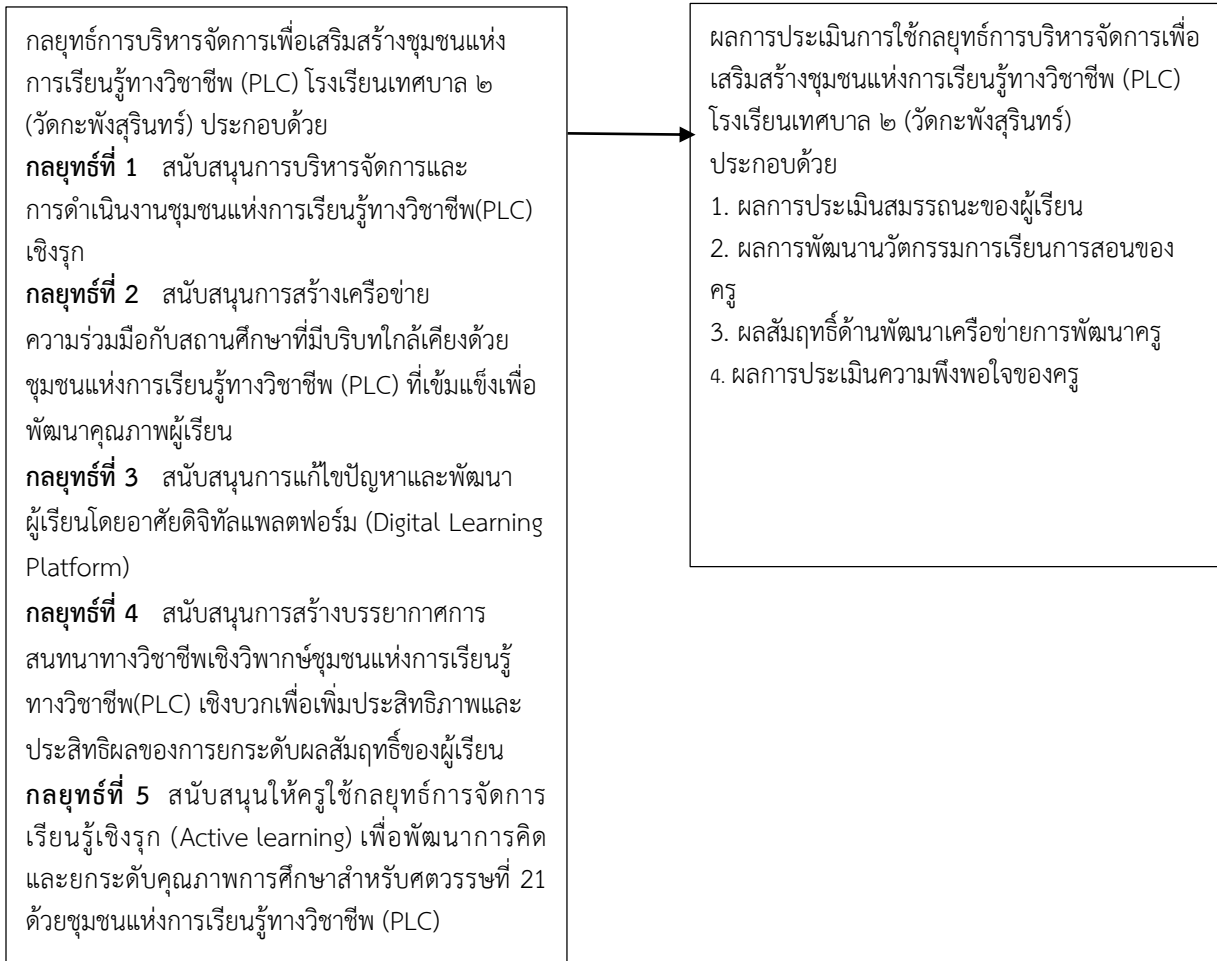
Ullman (2009) กล่าวว่า วิธีการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีดังนี้ 1) ความร่วมมือจากผู้มีส่วนร่วมทางการสอน (Teach Participants How to Collaborate) 2) การสร้างบรรยากาศความไว้วางใจ (Create an Atmosphere of Trust) 3) การจัดให้มีเวลาให้เพียงพอให้แก่ครู (Allow Enough Time) 4) การเปิดกว้าง (Be Broad and Inclusive) 5) การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก (Get outside Help) 6) การตระหนักถึงการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Remember the L in PLC)

สรุปได้ว่า แนวทางการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ การมุ่งเน้นการพัฒนาครูเพื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาครู เชื่อมโยงกับความต้องการด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ปลูกฝังให้สมาชิกในชุมชนมีความตระหนักในการฝึกฝนเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานร่วมกัน และจะต้องจัดสรรเวลาเพื่อการพบปะสนทนา มีการกระจายภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยการเพิ่มอำนาจความรับผิดชอบให้แก่ครูใน

การปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงเบื้องต้น ในการดำเนินงานของสถานศึกษา จะจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการสื่อสารเพื่อให้ครูสามารถสะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อนของเพื่อนครูอย่างสร้างสรรค์ภายใต้กรอบการทำงานเดียวกัน โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นจะต้องมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่เป็นการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ซึ่งกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

1.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

1.2 กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

1.3 ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

1.4 ผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเป้าหมายคือ ครู โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ปีการศึกษา 2565 จำนวน 64 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร คือ

3.1 ตัวแปรต้น คือ กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการบริหารจัดการและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC)เชิงรุก

กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงด้วย

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform)

กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ประกอบด้วย

3.2.1 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน จากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ประกอบด้วย

3.2.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565

3.2.1.2 ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565

3.3.2 ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

3.3.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

3.3.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

กลยุทธ์	วิธีดำเนินการ/ วิธีการพัฒนา	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลาดำเนินการ
กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการบริหารจัดการ และการดำเนินงานชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงรุก	1. การบรรยายและศึกษาจาก เอกสารประกอบ 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การดำเนินโครงการ 4. การประเมินผล 4.1 ประเมินระดับการปฏิบัติ ตามกลยุทธ์ 4.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ	- ดำเนินงานตามขั้นตอน การ ขับเคลื่อนกระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) ของ สถานศึกษาในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ ดำเนินการ - ครูมีความพึงพอใจต่อ โครงการ ขับเคลื่อน กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษา	ตลอดปีการศึกษา 2565
กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ กับ สถานศึกษาที่มีบริบท ใกล้เคียงด้วยชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	1. การบรรยายและศึกษาจาก เอกสารประกอบ 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การดำเนินโครงการ 4. การประเมินผล 4.1 ประเมินระดับการปฏิบัติ ตามกลยุทธ์ 4.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ	- ครูที่เข้าร่วมกลุ่มชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ - กลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกลุ่ม - ครูมีความ พึงพอใจต่อ โครงการ สร้างความเข้มแข็ง ของเครือข่ายและสร้าง วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วย	ตลอดปีการศึกษา 2565

กลยุทธ์	วิธีดำเนินการ/ วิธีการพัฒนา	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลาดำเนินการ
		ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC)	
กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการแก้ไข ปัญหา และพัฒนาผู้เรียน โดย อาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform)	1. การบรรยายและศึกษาจาก เอกสารประกอบ 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การดำเนินโครงการ 4. การประเมินผล 4.1 ประเมินระดับการปฏิบัติ ตามกลยุทธ์ 4.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	- ครูให้ความร่วมมือและ มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไข ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน - ผู้เรียนที่มีปัญหาได้รับการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาและ พัฒนาผู้เรียน - ครูและผู้เรียนมีความพึง พอใจต่อ โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหาและ พัฒนาผู้เรียน โดยอาศัยเทคโนโลยี ดิจิทัลผ่านชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	ตลอดปีการศึกษา 2565
กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้าง บรรยากาศการสนทนาทาง วิชาชีพ เชิงวิพากษ์ชุมชน แห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) เชิงบวกเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลของการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียน	1. การบรรยายและศึกษาจาก เอกสารประกอบ 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การดำเนินโครงการ 4. การประเมินผล 4.1 ประเมินระดับการปฏิบัติ ตามกลยุทธ์ 4.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ	- ครูเข้าร่วมสนทนาทาง วิชาชีพเชิง วิพากษ์ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) - ครูมีความพึงพอใจต่อ โครงการ ยกระดับคุณภาพ การสนทนาทาง วิชาชีพเชิง วิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	สิ้นภาคเรียนที่ 1 และสิ้น ภาคเรียนที่ 2
กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active learning) เพื่อ พัฒนาการคิด และยกระดับ คุณภาพการศึกษา สำหรับ ศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	1. การบรรยายและศึกษาจาก เอกสารประกอบ 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การดำเนินโครงการ 4. การประเมินผล 4.1 ประเมินระดับการปฏิบัติ ตาม กลยุทธ์ 4.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	- ผู้เรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน สูงขึ้น - Model Teacher มีกลยุทธ์ การจัดการเรียนรู้ของชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยใช้เทคโนโลยี - ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อ การจัดการเรียนรู้ของชุมชน แห่ง การเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC)	ตลอดปีการศึกษา 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก จำนวน 4 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1993) โดยกำหนดเป็นค่า 5 ระดับ แบบสอบถามมีค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับของแต่ละฉบับดังนี้ ฉบับที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.83 ฉบับที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.89 ฉบับที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.78 ฉบับที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.80

2) แบบบันทึกสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .822 และผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

3) แบบประเมินด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ สอดคล้องกับการตรวจสอบยืนยันคุณภาพของกลยุทธ์โดยพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินของ The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation เป็นเกณฑ์การประเมิน แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามมีค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .823 และผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

4) แบบประเมินระดับการปฏิบัติกลยุทธ์และแบบรายงานผลสัมฤทธิ์ของกลยุทธ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามมีค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากกว่าหรือเท่ากับ 0.20 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามฉบับที่ 7 มีค่าเท่ากับ 0.91 ฉบับที่ 9 มีค่าเท่ากับ 0.76 ฉบับที่ 11 มีค่าเท่ากับ 0.88 ฉบับที่ 13 มีค่าเท่ากับ 0.82 ฉบับที่ 15 มีค่าเท่ากับ 0.81

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.61$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.39$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) จากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน (N=64)

การดำเนินการตามขั้นตอนชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	3.79	0.69	มาก	4.80	0.35	มากที่สุด
	3.87	0.62	มาก	4.79	0.42	มากที่สุด

2. ด้านการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ (PLC)

รวมเฉลี่ย	3.85	0.61	มาก	4.79	0.39	มากที่สุด
-----------	------	------	-----	------	------	-----------

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.57$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.63$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

การดำเนินการตามขั้นตอนชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. นโยบายของรัฐ สถานการณ์ทางการเมือง และสภาพเศรษฐกิจ	3.69	0.60	มาก	4.65	0.66	มากที่สุด
2. สภาพสังคมชุมชน และความก้าวหน้าของ เทคโนโลยี	3.70	0.54	มาก	4.69	0.61	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.70	0.57	มาก	4.67	0.63	มากที่สุด

2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{x} > 3.51$ ขึ้นไป) โดยรวมทุกด้านและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) (N=7)

กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อ เสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC)	ความเหมาะสม			ความสอดคล้อง			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการบริหาร จัดการเชิงรุกและการดำเนินงานชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	4.57	0.53	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา ที่มีบริบทใกล้เคียงด้วยชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัล	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อ เสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC)	ความเหมาะสม			ความสอดคล้อง			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
แพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform)												
กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้าง บรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพ เชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) เชิงบวกเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและ ยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับ ศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.77	0.38	มากที่สุด	4.83	0.35	มากที่สุด	4.80	0.37	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด

* \bar{X} = ค่าเฉลี่ย และ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการบริหารจัดการและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงรุก พบว่าระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47, \sigma = 0.65$) และมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการเฉลี่ยโดยรวมมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 98.44

กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่าระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46, \sigma = 0.64$) และมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการ เฉลี่ยโดยรวมมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 97.66

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.65$) และมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการเฉลี่ยโดยรวมมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 96.10

กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนพบว่า ระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.63, \sigma = 0.55$) และมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการ เฉลี่ยโดยรวมมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 94.14

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพ การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า ระดับการปฏิบัติตาม กลยุทธ์ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.58$) และมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการ เฉลี่ยโดยรวมมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 96.09

4) ผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

4.1) ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน จากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์)

4.1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่า จากผู้เรียน จำนวน 1,369 คนที่ใช้กลยุทธ์ การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียน การสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีเยี่ยม จำนวน 658 คน ร้อยละ 48.06 ระดับดีมาก จำนวน 262 คน ร้อยละ 19.13 ระดับ ดี จำนวน 194 คน ร้อยละ 14.17 และไม่มีผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์

4.1.2) ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่า จากผู้เรียน จำนวน 1,369 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ในการ เรียนการสอนมีผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การแต่งกาย และกิริยามารยาทอยู่ ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 1,369 คน ร้อยละ 100 ทุกประเด็นการประเมิน

4.2) ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า จากรายวิชา จำนวน 15 รายวิชา ที่ใช้กลยุทธ์การบริหาร จัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนจำนวน 15 เรื่อง ร้อยละ 100

4.3) ผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า จากกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำนวน 9 กลุ่มที่ใช้กลยุทธ์การ บริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียนการ สอน มีเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้จำนวน 9 เครือข่าย ร้อยละ 100 ครบถ้วนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.4) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า ครู โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ความพึงพอใจ ต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.60$)

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้าน การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และด้านการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้สามารถนำไปสู่ การปฏิบัติในสถานศึกษาได้ การกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินการการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การจัดทำเอกสารขอจัดตั้งกลุ่มตามรูปแบบที่สถานศึกษา กำหนด Model Teacher นำผลสรุปที่ได้รวบรวม บันทึกเขียนเป็นรายงานผลและนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในห้องเรียนจริง และผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้าน

การบริหารจัดการโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะมีการกำหนดปฏิทินการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกัน (PLC) อย่างเป็นระบบการสร้างความรู้และความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการกำกับติดตามและรายงานผลการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2016) ได้ให้แนวทางขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตามขั้นตอน ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้ การกำหนดนโยบายแผนการดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีการกำหนดปฏิทิน การดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษาสร้างความรู้และความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พัฒนาครูด้านการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันอย่างเป็นระบบการให้คำแนะนำในการดำเนินการกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ประสบความสำเร็จ การสร้างแรงจูงใจกระตุ้นครูให้มีความตั้งใจในการจัดทำ ร่วมแก้ปัญหาพัฒนาให้ครู มีความรู้ การสร้างเครื่องมือหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นในการดำเนินการกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อให้ครู มีการฝึกฝนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติ การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มีกระบวนการที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้ การกำกับติดตามและรายงานผลการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2) ผลการตรวจสอบคุณภาพของร่างกลยุทธ์ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการสังเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) และจากการวิเคราะห์ TOW Matrix มาทำการร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ซึ่งมีผลการประเมิน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} \geq 3.51$ ขึ้นไป) ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการบริหารจัดการและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงรุก ทั้งนี้การบริหารจัดการการพัฒนา และการจัดการบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ มีการใช้ศักยภาพของบุคลากรอย่างเต็มที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของ Office of the Education Council (2016) ด้านการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษาการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่มีกระบวนการที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้

กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นการรวมตัวร่วมใจร่วมพลังร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียง บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับ Ullman (2009) กล่าวว่า วิธีการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ความร่วมมือจากผู้มีส่วนร่วมทางการสอน (Teach Participants How to Collaborate) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือทีมงานในการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานและบรรทัดฐาน โดยการสอนทีมงานในการ ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบกลุ่ม การกำหนดเป้าประสงค์ร่วมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศความไว้วางใจ (Create an Atmosphere of Trust) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเทคนิคการสอนของครูโดยการกระตุ้นให้ครูสนทนาถกเถียงหรือการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูท่านอื่น ซึ่งเมื่อครูได้แลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ก็จะนำไปสู่ความไว้วางใจซึ่งกันและกันโดยการสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจมีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันเองให้แก่ครู

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) ส่งเสริมสนับสนุน กำกับติดตาม และรายงานผลสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้คำแนะนำ ในการดำเนินการกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ประสบความสำเร็จ เช่น สนับสนุนด้านการนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบันทึกข้อมูล สร้างแรงจูงใจกระตุ้นครูให้มีความตั้งใจในการจัดทำร่วมแก้ปัญหา สนับสนุนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือพัฒนาให้ครูมีความรู้ในการสร้างเครื่องมือหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องที่จำเป็น ในการดำเนินการกระบวนการชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) สอดคล้องกับ S.M. Hord (1997) ที่ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนวิชาชีพ พบว่ามีประโยชน์ต่อครูผู้สอน ได้แก่ การลดความรู้สึกลดเดี๋ยวในงานสอนของครูลง เพิ่มความรู้สึกรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมาย ของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแท้จริง รู้สึกว่าต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนา การโดยรวมของนักเรียน และร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน รู้สึกเกิดสิ่งๆ ที่เรียกว่า “พลังการเรียนรู้ (Powerful Learning)” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้างบรรยากาศ การสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทั้งนี้เป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อ การจัดการเรียนการสอน จัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนเพื่อให้เป้าหมายในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาบรรลุผลได้มาก ซึ่งในขั้นตอนนี้กลุ่มได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรทาง การศึกษา ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมให้คำแนะนำในการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/ นวัตกรรม เพื่อให้กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป้าหมายที่กำหนด การให้คำแนะนำ ในการดำเนินการกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Suwannawong (2016) กล่าวว่า การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สามารถดำเนินการได้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็น พี่เลี้ยงอันเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการชี้แนะให้ครูสามารถวางแผนและกำหนดเป้าหมาย การปฏิบัติงานที่ต้องการได้อย่างชัดเจน ซึ่งจุดเน้นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือการที่ครู ผู้บริหาร และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกันให้สร้างกระบวนการเรียนรู้และนำพาผู้เรียนสู่กระบวนการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพ การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครู ในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ดังนั้น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้เกิดขึ้นใน สถานศึกษาเป็นการกระตุ้นให้เกิดการวางแผนการลงมือปฏิบัติ การประเมินผลร่วมกันของครู เพื่อมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และเพิ่มพูน คุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียนให้เกิดขึ้น โดยอาศัยความรับผิดชอบร่วมกันของครูและสถานศึกษา จะมีเครือข่ายร่วมปฏิบัติกับ สถานศึกษาอื่นที่มีบริบทเดียวกันซึ่งการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจาก “การเรียนรู้ของครู” เป็นตัวตั้งต้น ในการ เรียนรู้ทำให้ครูมองเห็นแนวทางการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลง สู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายที่มีผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน ผ่านการรวมตัวของการทำงานเป็นกลุ่ม หรือทีม โดยการวางแผนภายใต้การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ในการ จัดการเรียนรู้อื่น เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวคิดวงจรคุณภาพซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่รู้จักจบตามยุคสมัยที่ เปลี่ยนแปลงเพื่อความยั่งยืนในการพัฒนาผู้เรียน

3) ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์อยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกกลยุทธ์และผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์ ในภาพรวมสูงขึ้นทุกกลยุทธ์ ทั้งนี้เนื่องจากมีการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศสำคัญจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมาใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ทั้งสภาพจริงในปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา มีการดำเนินการการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างเป็นระบบตามแผนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ทำให้สถานศึกษามีกรอบทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานสอดคล้องกับ Hord (1997) ที่ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนวิชาชีพ พบว่ามีประโยชน์ต่อครูผู้สอน ได้แก่การลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครูลง เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน รู้สึกว่าต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาโดยรวมของนักเรียน และร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน รู้สึกเกิดสิ่งที่เรียกว่า “พลังการเรียนรู้ (Powerful Learning)” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งตนไม่เคยสังเกตหรือสนใจมาก่อน เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนได้แตกฉานยิ่งขึ้น และรู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาทและพฤติกรรมการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้เด็กเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่คาดหวังเพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้น มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอน ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด

4) การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนในระดับดีเยี่ยม มีผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การแต่งกายและกิริยามารยาทอยู่ในระดับ ดีขึ้นไปทุกประเด็น มีผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า จำนวน 15 รายวิชา มีผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน จำนวน 15 เรื่อง ร้อยละ 100 และมีผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ผลงานวิจัยพบว่าจุดเด่นของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) คือมีระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสถานศึกษา คุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) สอดคล้องกับ Office of the Basic Education Commission (OBEC) (2017) ได้กล่าวถึงระบบการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาไว้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล ซึ่งจะทำให้เกิดคุณลักษณะต่อการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายปลายทางของการจัดการศึกษา ระบบบริหารจัดการ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาองค์กรให้มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ โดยอิงแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) มาพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการองค์กรกรอบในการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา ให้มีคุณภาพสำหรับการยกระดับสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล

สรุปผลการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดกะพังสุรินทร์) ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากสภาวะแวดล้อมภายในและสภาวะแวดล้อมภายนอก พบว่าการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ซึ่งมีความเหมาะสม ความสอดคล้องความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้ง 5 กลยุทธ์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 5 กลยุทธ์ในภาพรวมสูงขึ้นทุกกลยุทธ์ โดยผลการประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นโดยไม่พบผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้เรียนมีผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การแต่งกาย และกิริยามารยาทอยู่ในระดับดีขึ้นไป ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครบถ้วนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยครูที่เข้าร่วมโครงการมีพึงพอใจต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) การนำกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ควรดำเนินงานทั้ง 5 กลยุทธ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนส่งผลให้บรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด การเรียนรู้จะต้องเกิดขึ้นในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทำให้ครูได้มีส่วนร่วมและอุทิศตนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง
- 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาตนเอง อุทิศตนในการทำงานและทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม
- 4) ควรจัดบรรยากาศ ทรัพยากรงบประมาณที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนและกระตุ้นให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ครบตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทั้งนี้เพราะครูเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
- 2) ควรศึกษาและสังเคราะห์ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูในสถานศึกษา เช่น ด้านประสิทธิภาพการสอนของครูด้านการบริหารจัดการ และด้านการจูงใจ เป็นต้น
- 3) ควรมีการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้สู่การสร้างสรุคนวัตกรรมการบริหาร ทางการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

เอกสารอ้างอิง

- Certo Samuel C. and Peter J. Paul. (1991). *Strategic Management: Concept and Applications*. New York: Mcgraw-Hill,
- Chatreewisit, R. (2013). *Strategic management*. Bangkok: The New Group.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. Austin, Texas: Southwest Education Development Laboratory. Retrieved on May 4, 2022 from <http://www.sedl.org/siss/plccredit.html>.
- Kaejoranun, N. (2008). *Organizational behavior*. Bangkok: V. Print.
- Laisanitserikul, M. (2015). *Strategies for school management to become a professional learning community of secondary schools in Benjaburapha campus*. Master thesis of Education, Bangkok: Educational Administration Program, Chulalongkorn University.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGrow Hill.
- Naowabutr, P. (2011). *Strategic management to develop educational quality in planning and educational quality development policy in the field of education, Sukhothai Thammathirat Open University. Compilation of contents of policy, planning and development of educational quality (Unit 8-15)*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Office of the Basic Education Commission. (2017). *Policy of the Office of the Basic Education Commission, fiscal year 2017*. Retrieved on 5 March 2023, from <http://www.petburi.go.th>.
- Office of the Education Council. (2016). *Problems of equality and quality of Thai education*. Bangkok: V.C.T. Communication
- Office of the Education Council. (2017). *Office of the advanced education commission policy fundamentals of fiscal year 2017*. Retrieved on 30 August 2022, from <https://www.petburi.go.th>.
- Onsamrit, S. (2018). Factors related with the implementation of professional learning community of the administrators under the Phranakhon Si Ayutthaya educational service area 1. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(3), 1193-1210.
- Panich, W. (2012). *Learning organization and knowledge management*. Bangkok: Tathatata Publications Co., Ltd.
- Phakapaswivat, S. (2010). *Strategic management*. Bangkok: Amarin Book Center.
- Salidwanich, S. (2006). *Modern organizational behavior: concepts and theories*. Pathum Thani, Thammasat University Printing House.
- Sirisaenglerd, K. (2018). *Developing a learning organization in the 21st century in the educational administration and leadership innovation collection*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Suwannawong, A. (2016). *Administrative strategies for enhancing professional learning communities for private school teachers*. Doctor of Education Thesis. Bangkok: Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Ullman, E. (2009). *How to create a professional learning community*. Retrieved on 5 January 2022 <http://www.edutopaia.org/professional-learning-communities-Collaboration-how-to>.
- Wongkiatrat, W., Weerawong, S. and Meechat, W. (2003). *Strategic planning: The art of formulating organizational plans for excellence*. Bangkok: Innographics.

บทความวิจัย

การใช้ทุนกับการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

The Capital Utilization and Learning Management of Child Development Center

วัฒนชัย ขวาลำธาร¹ และ เกวาลิน งามพิริยกร^{2,*}

Wattanachai Kwalamthan¹ and Geawalin Ngampiriyakorn^{2,*}

¹คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

²สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นครนายก

¹Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Bangkok

²Educational Research Development and Demonstration Institute

Srinakharinwirot University, Nakhon Nayok Province

*Email: swu_geawalin@hotmail.com

Received 27 September 2023; Revised 27 November 2023; Accepted 19 December 2023

Abstract

This paper examines factors that influence the learning management of child development center with quantitative research methodology. Data collection was carried out with 129 teachers who had worked in child development center more than 1 year in Chanthaburi Province by questionnaire including, (1) characteristics of teachers (2) capital utilization and (3) learning management of child development center. Descriptive and multiple regression were used to analyze data. The results found the majority of respondents were female (98.4 %). Most of the respondents had obtained a bachelor's degree (66.7 %), most of the respondents, 70.7 % held an academic title in early childhood education or related fields (education). Comparing with the four of capital utilization categories, early childhood teachers had the highest percentage of mean score on symbolic capital utilization (83.4 %), followed by cultural capital utilization and economic capital utilization (79.7 % equally), while the lowest percentage was social capital utilization (69.4 %). Moreover, comparing the multiple regression coefficient among four influential variables, found the cultural capital utilization, symbolic capital utilization and economic capital utilization had been statistical significance at the 0.01 level. Additionally, the explanatory variables accounted for 39.0 % of the variance in explaining learning experiences provision of teachers ($R^2 = 0.390$).

Keywords: Capital utilization; Learning management; Child development center

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกับครูในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดจันทบุรีที่มีระยะเวลาในการทำงานเป็นครูในศูนย์ฯ ไม่น้อยกว่า 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 129 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง มี 3 ส่วน ได้แก่ (1) คุณลักษณะพื้นฐานของครู (2) ปัจจัยด้านทุน และ (3) การจัดการเรียนรู้ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ระดับ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ตัวแปรเดียว โดยใช้สถิติ

พรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด และ (2) การวิเคราะห์หลายตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ และใช้การเลือกตัวแปรเข้าสมการแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า ครูในศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.4 โดยสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.7 และกว่าร้อยละ 70.7 มีวุฒิการศึกษา ปฐมวัยหรือวุฒิที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาด้านการใช้ทุนพบว่า ครูมีการใช้ทุนสัญลักษณ์สูงสุด ร้อยละ 83.4 รองลงมาคือ การใช้ทุน วัฒนธรรมและการใช้ทุนเศรษฐกิจ ร้อยละ 79.7 เท่ากัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ครูมีการใช้ทุนสังคม ต่ำที่สุด ร้อยละ 69.4 และเมื่อ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทุนวัฒนธรรม ทุนเศรษฐกิจ และทุนสัญลักษณ์ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.01 โดยมีค่าความผันแปรที่ร้อยละ 39.0 ($R^2 = 0.390$)

คำสำคัญ: การใช้ทุน; การจัดการเรียนรู้; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทนำ

เด็กปฐมวัยนับเป็นวัยที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ได้รับความสนใจอย่างมากในแวดวงวิชาการ โดยเฉพาะในช่วง ปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งมีกลไกหนุนเสริม จากหลายองค์กรตั้งแต่ระดับครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่ ร่วมสร้าง และพัฒนาแนวทางการดูแลเด็กปฐมวัย ตั้งแต่มารดาตั้งครรภ์ ระยะคลอด หลังคลอด วัยทารก และระยะก่อนวัยเรียนแบบ ไร้รอยต่อ เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาโดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งการเรียนรู้แรกที่ทำหน้าที่เสริมสร้างพัฒนาการและ การเรียนรู้ที่สมวัย ซึ่งครูหรือผู้ดูแลเด็กเป็นผู้บุคคลที่ใกล้ชิดต่อการสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (Apriso & Sornphet, 2018)

โดยจากข้อมูลการศึกษาสถานการณ์เด็กปฐมวัยระดับพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2560 – 2561 จากกลุ่มหญิงตั้งครรภ์จำนวน 53 คน และกลุ่มเด็กปฐมวัยจำนวน 1,218 คน พบว่ามีครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ร้อยละ 5.73 มีหญิงตั้งครรภ์อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 30.19 หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์หลังจากอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 13.21 มีเด็กแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 9.03 เด็กที่ไม่ได้รับการประเมินพัฒนาการ/ไม่มีข้อมูล ร้อยละ 7.56 เด็กมีฟันผุ ร้อยละ 18.80 ไม่มีการใช้สื่อนิทาน ในครอบครัว ร้อยละ 13.53 มีการใช้สมาร์ทโฟนและแท็บเล็ตในครอบครัวเป็นบางวัน ร้อยละ 53.85 และมีการใช้สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ตในครอบครัวเป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 22.31 โดยในจังหวัดจันทบุรีมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวนกว่า 123 ศูนย์ และมี จำนวนเด็กมากกว่า 6,180 คน (Jirattanawanna et al., 2020) สะท้อนถึงความจำเป็นของการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ยังไม่เป็นไป ตามเกณฑ์คุณภาพกระทรวงสาธารณสุข และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย ของพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

นอกจากนี้จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า “ทุน” ในศูนย์เด็กเล็กถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก และคุณภาพของศูนย์ฯ สามารถแบ่งเป็น 4 ทุน ประกอบด้วย ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ (Bourdieu, 1984) โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีทรัพยากรมาก สามารถจัดการสภาพแวดล้อมได้ดีและเหมาะสม มีระดับ การประเมินตนเองสูงกว่าศูนย์ฯ ที่ขาดแคลนทรัพยากร อีกทั้งศูนย์ที่มีบุคลากรมีทักษะ ความรู้ และความสามารถสูง สามารถ ถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกว่าศูนย์ที่บุคลากรยังขาดทักษะอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่าง ระหว่างการใช้ทุนของศูนย์เด็กเล็กแต่ละแห่ง (Kangpheng, 2016; Chotibang et al., 2018; Phalaphong et al., 2018; Thaichaiyapoom & Hemchayart, 2019)

ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี ผ่านแนวคิดเรื่องทุนทั้ง 4 ด้าน เพื่อนำมาสู่การสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในศูนย์เด็กเล็ก ยังเป็นแนวทาง

ในการนำเสนอข้อมูลที่สำคัญต่อหน่วยงานต้นสังกัด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เห็นถึงความน่าจะเป็นในการนำไปสู่การพัฒนา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่องทุนของ Pierre Bourdieu (1984) ที่ประกอบด้วย ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ โดยบูดีเยอร์ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องทุน หมายถึง แรงงานที่ถูกสะสมในรูปแบบที่ถูกทำให้เป็นวัตถุหรือถูกรวมไว้กับปัจเจกชนหรือกลุ่มของปัจเจกชน เพื่อให้สามารถจัดสรรพลังทางสังคมในรูปของแรงงานที่เป็นรูปธรรมหรือแรงงานที่อยู่ในตัวบุคคล ดังนั้น ทุน จึงเป็นมรดกที่สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง สามารถเปลี่ยนรูปได้ มีลักษณะที่ทั้งสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ รวมทั้งเป็นปัจจัยกำหนด ตำแหน่งทางสังคม (Positions) และความเป็นไปได้ของปัจเจกบุคคลในการเข้าไปอยู่สนาม (Field) ต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ทางสังคม และได้นิยามทุนใหม่ เพราะเชื่อว่าสิ่งใดก็ตามที่จะมีสถานะกลายเป็นทุนก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นได้ทำหน้าที่ในฐานะความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม (Lunda et al., 2018)

จากนิยามข้างต้น Bourdieu ได้อธิบายขอบเขตการวิเคราะห์ทุนที่กว้างขวางมากขึ้น โดยแบ่งเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ (1) ทุนเศรษฐกิจ (Economic Capital) หมายถึง การครอบครองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มความสามารถของปัจเจกบุคคล ขณะเดียวกันทุนสิ่งนั้นก็ยังสามารถเปลี่ยนรูปไปเป็น “เงิน” ได้โดยตรงและทันที ซึ่งถือเป็นทุนในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน อาจอยู่ในรูปของเงิน เครดิต ทรัพย์สินที่สามารถผันเป็นเงินได้ทั้งหมด อาทิ ที่ดิน ทรัพย์สิน หรือสวัสดิการ (2) ทุนสังคม (Social Capital) หมายถึง เครือข่ายทางสังคม รวมถึงการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมไว้ จึงทำให้บุคคลแต่ละคนมีทุนสังคมที่แตกต่างกันตามความสัมพันธ์ทางสังคมที่ตนเองมีทั้งความสัมพันธ์กับเครือข่าย เพื่อช่วยเหลือกัน หรือแม้แต่ความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเมื่อผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนการช่วยเหลือในระดับชุมชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคม ทำให้ปัจเจกและกลุ่มเพิ่มพูนสิ่งที่ดี ๆ สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงสถาบันที่คงทนของกลุ่มคนที่รู้จักกัน (Bourdieu & Wacquant, 1992) (3) ทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital) หมายถึง ทักษะ ความสามารถ ความรอบรู้ที่ บุคลิกภาพ โดยสิ่งเหล่านั้นสามารถสืบทอดกันได้ผ่านการเรียนรู้และระบบการศึกษา เพื่อสืบทอด โครงสร้างทางสังคม เพราะระบบการศึกษามีความเกี่ยวพันกับทุนวัฒนธรรม เพราะเด็กที่เติบโตมาจากชนชั้นใด ก็จะต้องผ่านการขัดเกลาจากชนชั้นนั้น และผลการขัดเกลาย่อมทำให้ประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับชนชั้นด้วย (4) ทุนสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) หมายถึง ทรัพยากรที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่มาจากสถานภาพ ชื่อเสียง ซึ่งทำให้เจ้าของทุนเกิดความได้เปรียบ และเกิดเป็นผลประโยชน์ต่างๆ สังคมที่มีการแบ่งงานกันทำสูงมาก ความมีชื่อเสียงก็จะแยกย่อยไปตามสาขา แวดวงต่าง ๆ การมีรางวัลในแต่ละสาขาทำให้สังคมรู้จักมากขึ้น โดยมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ การได้รับการยอมรับจากกลุ่มในการเป็นตัวแทน และประสิทธิภาพเชิงสัญลักษณ์หรือพลังอำนาจขึ้นอยู่กับยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งหากการยอมรับนั้นคงระยะเวลานาน ก็อาจได้รับการยอมรับในระดับสถาบัน (Bourdieu, 1986)

ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) โดยยึดตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 2561 ซึ่งเป็นมาตรฐานกลางของประเทศใช้แทนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ (ซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2554) เพื่อให้ทุกหน่วยงานและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ ใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพ รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัดและภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) โดยในการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรอง

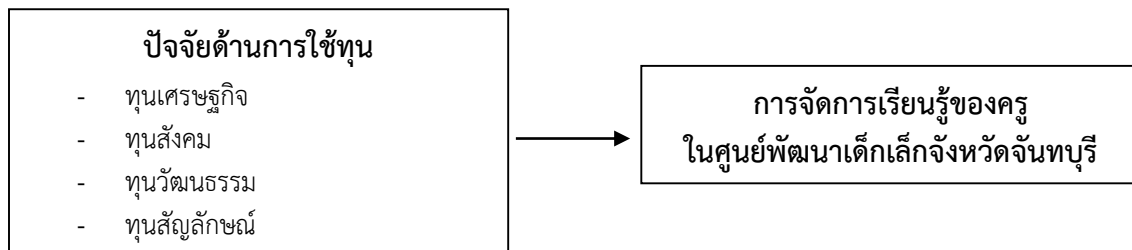

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานคุณภาพของอาเซียน มาตรฐานความปลอดภัย คู่มือเฝ้าระวัง คัดกรอง และส่งเสริมพัฒนาการ DSPM เป็นต้น นำมาใช้ประกอบในการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติด้วย (National Early Childhood Development Commission, 2019)

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ดังนี้ มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการ เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (2) การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด (3) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย (4) การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ และ (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน มาตรฐานด้านที่ 2 กระบวนการดูแลจัดประสบการณ์เรียนรู้ เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การดูแลและพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้าน (2) การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ (3) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษา และการสื่อสาร (4) การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรมและความเป็นพลเมืองดี และ (5) การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในชั้นถัดไป มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพเด็กปฐมวัย เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงวัย ดังนี้ แรกเกิดถึง 2 ปี (2 ปี 11 เดือน 29 วัน) มีทั้งหมด 2 ตัวบ่งชี้คือ (1) เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัย และ (2) เด็กมีพัฒนาการสมวัย และเด็กอายุ 3 ปี ถึง 6 ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1) มีทั้งหมด 7 ตัวบ่งชี้คือ (1) เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม (2) เด็กมีพัฒนาการสมวัย (3) เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว (4) เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ (5) เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ (6) เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร และ (7) เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทุนของบูติเยอร์และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้านการจัดการเรียนรู้ นำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย 4 ข้อ ได้แก่ (1) การที่ใช้ทุนเศรษฐกิจ คือ การที่ครูใช้เงินทุนหรือทรัพย์สินเพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ (2) การที่ใช้ทุนสังคม คือ การที่ครูใช้ความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคมเพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ (3) การที่ใช้ทุนวัฒนธรรม คือ การที่ครูใช้ทักษะ ความรู้ และความสามารถ เพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ และ (4) การที่ใช้ทุนสัญลักษณ์ คือ การที่ครูใช้ตำแหน่งและสถานภาพเพื่อจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ ซึ่งปัจจัยข้างต้นนี้น่าจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลครูในศูนย์พัฒนาเด็กของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งถือเป็นตัวแทนของครูในภาคตะวันออก แต่เนื่องจากไม่มีข้อมูลสถิติของครูในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งเนื่องจากครูมีการเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายการทำงานระหว่างศูนย์ฯ อยู่ตลอดเวลา โดยใช้การคำนวณหาขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Creswell & Plano Clark (2018) ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 129 คน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยการแบ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยที่มีลักษณะเหมือนกัน ในระดับอำเภอและตำบล ขั้นที่ 2 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบไม่ทดแทน เป็นการสุ่มตัวอย่างจากหน่วยย่อยของประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในระดับศูนย์เด็กเล็ก จากนั้น ขั้นที่ 3 ใช้การเทียบบัญญัติไตรยางศ์แบบสัดส่วน (Proportion) ควบคู่ไปกับการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในขั้นที่ 2 โดยนำจำนวนครูทั้งหมดที่ได้มาจากเทียบบัญญัติไตรยางศ์และการสุ่มอย่างง่ายจนครบทั้ง 129 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2563 รวมเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 6 เดือน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้สร้างเครื่องมือที่จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม 3 ชั้น ได้แก่ (1) ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ผ่านการตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม โดยแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.74 - 1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ (2) การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูไม่ได้เป็นศูนย์เด็กเล็กกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และ (3) การใช้สูตรการวิเคราะห์ของครอนบาช หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) และเมื่อคำนวณจากแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือเป็นค่าที่ยอมรับได้

โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะพื้นฐานของครู ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด วุฒิการศึกษา และตำแหน่งงาน ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านทุน ประกอบด้วย ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ ส่วนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลกับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเครือข่ายของจังหวัดจันทบุรี จำนวน 129 คน ซึ่งถือเป็นตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่วิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ประสานงานกับพื้นที่ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลกระทบ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือและความยินยอมในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ขั้นที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูล Pre-test กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด ขั้นที่ 3 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ โดยแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ที่ 0.83 ขั้นที่ 4 เก็บข้อมูลกับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 129 ชุด ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์สถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (Univariate Analysis) เพื่อแสดงการกระจายของข้อมูล และอธิบายคุณลักษณะพื้นฐานของครู ปัจจัยด้านการใช้ทุน และการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด การวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariate Analysis) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และใช้การเลือกตัวแปรเข้าสมการแบบปกติ (Enter) เพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวแปรตาม 1 ตัว นอกจากนี้ตัวแปรอิสระนั้นทั้งหมด ทั้งนี้ ตัวแปรที่จะนำเข้าวิเคราะห์ต้องมีการวัดในระดับอันตรภาค (Interval Scale) ขึ้นไปเท่านั้น ดังนั้น ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็กครั้งนี้ เป็นการนำตัวแปรเข้าสู่การวิเคราะห์ทั้งสิ้น 5 ตัวแปร ถือว่าการวิเคราะห์นี้เป็นรูปแบบสมบูรณ์ (Full Model)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุม 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) คุณลักษณะพื้นฐานของครู (2) ปัจจัยด้านการใช้ทุน (3) การจัดการเรียนรู้ และ (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะพื้นฐานของครู

การนำเสนอส่วนนี้เป็นการอธิบายคุณลักษณะพื้นฐานของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ครูในศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.4 โดยครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.7 และระดับปริญญาโท หรือสูงกว่า ร้อยละ 27.6 และกว่าร้อยละ 70.7 มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยหรือวุฒิที่เกี่ยวข้อง (ศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์) เมื่อพิจารณาด้านการทำงาน พบว่า ครูประมาณกึ่งหนึ่ง มีประสบการณ์ทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ไม่เกิน 10 ปี เป็นที่น่าสังเกตว่า มีครูร้อยละ 12.1 ที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์ทำงานมากที่สุดเท่ากับ 29 ปี โดยครูทั้งหมดกว่าร้อยละ 52.9 ยังไม่มีตำแหน่งงานที่มั่นคง เพราะยังไม่ได้บรรจุตำแหน่งข้าราชการ โดยมีครูที่บรรจุแล้วเพียงร้อยละ 47.1 เท่านั้น

2. ปัจจัยด้านการใช้ทุน

การนำเสนอการให้ทุนมุ่งเน้นการอธิบายการใช้ทุนของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบร้อยละของค่าเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครูมีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่อคะแนนเต็มในด้านการใช้ทุน สัญลักษณ์สูงสุดเท่ากับ 83.4 รองลงมาคือ การใช้ทุนวัฒนธรรมและการใช้ทุนเศรษฐกิจ เท่ากับ 79.7 และ 79.7 และด้านที่มีร้อยละของค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้ทุนสังคม เท่ากับ 69.4 ดังนั้น จึงควรเพิ่มกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ทุนสังคมให้มีมากขึ้น ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งจากผู้ปกครอง ชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งอื่น ๆ ภาครัฐ และภาคเอกชน เกิดเป็นภาคีเครือข่าย คอยช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฯ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมและสมวัย

ทั้งนี้ ยังเป็นที่น่าสนใจว่า ผลการวิจัยในด้านการใช้ทุนเศรษฐกิจ พบว่า ครูร้อยละ 47.2 มีการใช้ทุนเศรษฐกิจระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีการใช้ทุนระดับสูง ร้อยละ 39.8 โดยเฉพาะในประเด็นที่ปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 80.0 ได้แก่ การเตรียมผ้าสะอาดสำหรับเด็กไปใช้งานอย่างง่าย การนำป้ายชื่อไปติดไว้ที่ชั้นวางสำหรับเด็กแต่ละคนไว้วางของส่วนตัวตามชื่อ และการนำงบประมาณไปจัดอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น นิทาน สี และสมุดวางเขียน เป็นต้น

ในด้านการใช้ทุนสังคม พบว่า ครูร้อยละ 55.3 มีการใช้ทุนสังคมในระดับปานกลาง และกว่า 1 ใน 4 มีการใช้ทุนสังคมในระดับสูง โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ การขอให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฯ จัดขึ้น เช่น งานวันแม่ งานวันครู หรืองานสำคัญทางศาสนา และเป็นที่น่าสนใจว่า มีครูกว่าร้อยละ 82.9 ที่ขอให้ผู้ปกครอง

ทำการบ้านแทนเด็กที่ไม่สามารถทำการบ้านด้วยตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการเชิญหรือขอความร่วมมือครูจาก ศพด. อื่นให้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ศูนย์ฯ และการขอความร่วมมือหรือทำงานร่วมกับหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ในการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมร่วมกัน แต่กลับครูปฏิบัติเป็นประจำต่ำกว่าร้อยละ 20.0 ทั้งที่เป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

ส่วนการใช้ทุนวัฒนธรรม พบว่า ครูกว่ากึ่งหนึ่งมีการใช้ทุนวัฒนธรรมในระดับสูง รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 36.6 โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 75.0 ได้แก่ การสอน/แนะนำให้เด็กนักเรียนรู้จักการแปรงฟันและล้างมืออย่างถูกวิธี การคัดกรองสุขภาพของเด็กก่อนเข้าโรงเรียน และการคัดสรรวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการประกอบอาหารให้กับเด็ก เป็นที่น่าสนใจว่า ในประเด็นการจัดอบรมหรือกิจกรรมให้ความรู้ตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้กับชุมชน มีการปฏิบัติเป็นประจำ เพียงร้อยละ 23.6 เท่านั้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเช่นกัน

สำหรับการใช้ทุนสัญลักษณ์ พบว่า ครูกว่า 2 ใน 3 มีการใช้ทุนสัญลักษณ์ในระดับสูง รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 27.6 โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าร้อยละ 80.0 ได้แก่ การให้ความรักความเอ็นดูกับเด็กนักเรียนทุกคน ในฐานะลูกศิษย์อย่างเท่าเทียมกัน การเป็นแบบอย่างให้กับเด็กในเรื่องการทำความสะอาด การไหว้ และการใช้คำพูดที่เหมาะสม สะท้อนให้เห็นว่าหากเด็กได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ทำให้เด็กมีความสนใจในการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนต่ำสุด (Min) คะแนนสูงสุด (Max) และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนสูงสุดประเด็นด้านการใช้ทุนของครู

การใช้ทุนของครู	\bar{X}	S.D.	Min	Max	ร้อยละของ \bar{X}
1. การใช้ทุนเศรษฐกิจ	28.7	4.1	17.0	36.0	79.7
2. การใช้ทุนสังคม	25.0	5.1	12.0	36.0	69.4
3. การใช้ทุนวัฒนธรรม	28.7	5.0	15.0	36.0	79.7
4. การใช้ทุนสัญลักษณ์	29.2	3.7	17.0	35.0	83.4

3. การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในส่วนการนำเสนอการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ มุ่งเน้นระดับการจัดการเรียนรู้ โดยพบว่า ครูกว่าร้อยละ 55.3 มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ระดับปานกลางร้อยละ 23.6 โดยเฉพาะในประเด็นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำ รวบรวมร้อยละ 70.0 ได้แก่ ศูนย์ฯ บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วย ครู / ผู้ดูแลเด็กที่มีวุฒิการศึกษา / คุณสมบัติเหมาะสม และศูนย์ฯ จัดบริเวณห้องน้ำห้องส้วม ที่แปรงฟัน/ล้างมือให้เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และ เหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก สะท้อนให้เห็นว่าครูมีการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ในการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน และในการเคลื่อนไหวด้านร่างกาย ออกกำลัง เล่น กิน / นอน / พักผ่อน และตรวจสอบสุขภาพอนามัยประจำวัน ความสะอาดของร่างกาย ฟันและช่องปาก เพื่อคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของครู จำแนกตามระดับการจัดการเรียนรู้ (N = 129)

การจัดการเรียนรู้		ร้อยละ
ระดับต่ำ	(ไม่เกิน 100 คะแนน)	21.1
ระดับปานกลาง	(101 – 119 คะแนน)	23.6
ระดับสูง	(ตั้งแต่ 120 คะแนน ขึ้นไป)	55.3
รวม		100.0
$\bar{X} = 118.2$ คะแนน S.D. = 16.7 Min = 82.0 คะแนน Max = 138.0 คะแนน		

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในการนำเสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผ่านการใช้ทุนทั้ง 4 ด้าน โดยจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 4 ตัว ได้แก่ (1) การใช้ทุนเศรษฐกิจ (2) การใช้ทุนสังคม (3) การใช้ทุนวัฒนธรรม และ (4) การใช้ทุนสัญลักษณ์ ใช้การวิเคราะห์ระดับหลายตัวแปร ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ ซึ่งมีข้อกำหนดว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามต้องมีการวัดตัวแปรระดับอันดับหรือระดับอัตราส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ การวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์ต้องมีตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์กับสูงเกิน 0.75 เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น เพราะทำให้คุณค่าในการพยากรณ์ลดลง โดยในการวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงไม่เกิน 0.75 ดังนั้น จึงสามารถใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	Sig	ลำดับอิทธิพล
ปัจจัยด้านการใช้ทุน				
1. การใช้ทุนเศรษฐกิจ	0.481	0.263	0.002	2
2. การใช้ทุนสังคม	0.033	0.022	0.810	
3. การใช้ทุนวัฒนธรรม	0.419	0.280	0.004	1
4. การใช้ทุนสัญลักษณ์	0.496	0.249	0.004	3
a	11.072			
$R^2 = 0.390$ F= 18.854 Sig of F = 0.000 n = 129				

จากผลการวิจัย สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) **การใช้ทุนเศรษฐกิจ** มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (b) เท่ากับ 0.481 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หมายความว่า เมื่อครูมีการใช้ทุนเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ครูจะมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้น 0.481 หน่วยด้วยเช่นกัน ดังนั้น หากครูมีการใช้ทุนเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เช่น การจัดการด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ ที่ดีและเหมาะสม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัน เพื่อให้เด็กมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ในการเรียนรู้อย่างรอบด้าน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมมากที่สุดยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติได้หลายตัวชี้วัด อันจะส่งผลให้ศูนย์ฯ มีศักยภาพที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นในระดับต่อไป

2) การใช้ทุนวัฒนธรรม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (b) เท่ากับ 0.419 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หมายความว่า เมื่อครูมีการใช้ทุนวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ครูจะมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้น 0.419 หน่วย ดังนั้น หากครูมีการใช้ทุนวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น เช่น การเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเอง การอ่านหรือเพิ่มพูนทักษะของตนเอง เพื่อทำหน้าที่ดูแลเด็กผ่านความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถของตนในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงประยุกต์ใช้ความรู้ของตนเองในการดูแลเด็กได้ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลที่ดีขึ้นและเป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

3) การใช้ทุนสัญลักษณ์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (b) เท่ากับ 0.496 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หมายความว่า เมื่อครูมีการใช้ทุนสัญลักษณ์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ครูจะมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้น 0.496 หน่วยด้วยเช่นกัน ดังนั้น หากครูมีการใช้ทุนสัญลักษณ์เพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มบทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทที่เป็นครูและเพื่อนของเด็กในเวลาเดียวกัน เพื่อให้เด็กเปิดรับการให้คำแนะนำและเชื่อใจครู รวมทั้งการแสดงบทบาทครูจำเป็นต้องแสดงต่อผู้ปกครองด้วย เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 4 จากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (Beta) พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากการใช้ทุนวัฒนธรรม (Beta= 0.280) รองลงมา คือ การใช้ทุนเศรษฐกิจ (Beta= 0.263) และ การใช้ทุนสัญลักษณ์ (Beta= 0.249) ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์สามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 39.0 ($R^2 = 0.390$) จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายโดยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ 5 ประการ ดังนี้

1. การใช้ทุนเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่ตีเหมาะสม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัน เพื่อให้เด็กมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ในการเรียนรู้อย่างรอบด้าน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriinsut & Intarak (2016) ที่อธิบายว่า การจัดสถานที่ที่เหมาะสมทั้งวัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ

2. การใช้ทุนสังคมไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี สะท้อนให้เห็นว่า ทุนทางสังคม ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็ก อาจจะเป็นเพราะครูได้มีการผันทุนสังคมไปยังทุนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเช่นทุนสัญลักษณ์ที่มุ่งเน้นด้านบทบาทหน้าที่ของครูกับเด็กเป็นหลัก ทำให้ตัวแปรนี้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phalaphong et al. (2018) ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมครูต้องสามารถบูรณาการองค์ความรู้ ปฏิสัมพันธ์ และทักษะด้านต่าง ๆ ให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ที่ตนได้รับ

3. การใช้ทุนวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูที่เป็นทรัพยากรบุคคลของศูนย์เด็กเล็กในจังหวัดจันทบุรี มีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในศูนย์เด็กเล็ก จะส่งผลให้พัฒนาการของเด็กสมบูรณ์ตามวัยในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kangpheng (2016) และ Chotibang et al. (2018) ที่พบว่าบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นปัจจัยสำคัญอีกหนึ่งประการที่ส่งผล

ต่อพัฒนาการของเด็กโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการร่ำเรียนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่เด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้ทุนสัญลักษณ์มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการเพิ่มบทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทที่เป็นครูและและบทบาทที่เป็นเพื่อนของเด็กในเวลาเดียวกัน จะทำให้เด็กเปิดรับการให้คำแนะนำและเชื่อใจครูมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการแสดงบทบาทครูจำเป็นต้องแสดงต่อผู้ปกครองที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thachaiyapoom & Hemchayart (2019) ที่อธิบายว่า บทบาทที่สำคัญของครู คือ การส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การจัดพื้นที่ให้ปลอดภัย การดูแลและปกป้องคุ้มครอง การสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้ความรู้ ผ่านความรักและการแสดงออก หลายครั้งที่ครูต้องปรับบทบาทให้ตนเองเป็นเพื่อนของเด็ก เพื่อให้เด็กเปิดใจยอมรับการอบรมสั่งสอนจากครู

5. การวิเคราะห์ลำดับอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากการใช้ทุนวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพของครู ทั้งทักษะ ความรู้ และความสามารถเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้กับเด็กเล็กที่แตกต่างกัน หากครูขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ดี อาจส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ศูนย์ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานของ Srirachoenpramong et al. (2017) ที่พบว่า ครูที่ได้การพัฒนาศักยภาพได้ทักษะการคิดที่ดี สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดเรียนรู้ในเชิงบวกได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ในวิจัยบางส่วนยังพบว่า การนำสิ่งของรอบตัว ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างหรือประดิษฐ์เป็นของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสามารถช่วยป้องกันไม่ให้เกิดพัฒนาการล่าช้าของเด็กเล็ก โดยครูยังมีบทบาทในการเป็นสะพานเชื่อมระหว่างศูนย์ฯ ครอบครัว และชุมชน ผ่านการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้งานได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม (Pothipassa, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การใช้ทุนเศรษฐกิจ และ การใช้ทุนสัญลักษณ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี รองลงมาจากการใช้ทุนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยลำดับที่ 1 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การใช้ทุนเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัน เพื่อให้เด็กมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ในการเรียนรู้รอบด้าน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การใช้ทุนสังคมไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี สะท้อนให้เห็นว่า ทุนทางสังคม ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็ก อาจจะเป็นเพราะครูได้มีการผันทุนสังคมไปยังทุนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ทุนสัญลักษณ์ที่มุ่งเน้นด้านบทบาทหน้าที่ของครูกับเด็กเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การใช้ทุนวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูที่เป็นทรัพยากรบุคคลของศูนย์เด็กเล็กในจังหวัดจันทบุรี มีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในศูนย์เด็กเล็ก จะส่งผลให้พัฒนาการของเด็กสมบูรณ์ตามวัยในทุกด้าน และการใช้ทุนสัญลักษณ์มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี หากครูมีการเพิ่มบทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทที่เป็นครูและและบทบาทที่เป็นเพื่อนของเด็กในเวลาเดียวกัน จะทำให้เด็กเปิดรับการให้คำแนะนำและเชื่อใจครูมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการแสดงบทบาทครูจำเป็นต้องแสดงต่อผู้ปกครองที่เหมาะสม ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ลำดับอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากการใช้ทุนวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพของครู ทั้งทักษะ ความรู้ และความสามารถเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้กับเด็กเล็กที่แตกต่างกัน หากครูขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ดีอาจส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ศูนย์ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ทุนเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ มีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี ดังนั้นหากครูสามารถนำทุนทั้ง 3 ด้าน มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและบริบทของพื้นที่ จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่เหมาะสมกับวัยที่ยังสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

2. หน่วยงานต้นสังกัด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ครูในศูนย์เด็กเล็กได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตน ผ่านการอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร หรือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่เหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่ จะส่งผลให้การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของศูนย์เด็กเล็กมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ทุนสังคม เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับทุนสังคมและการจัดการเรียนรู้ของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดจันทบุรี โดยให้ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางสังคม 3 รูปแบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติ ความสัมพันธ์กับคนในชุมชน และความสัมพันธ์กับคนนอกชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- Apriso, A & Sornphet, S. (2018). Condition of the efficient learning experience provision by child-care teachers under the local administration organizations in the Si Songkhram and Ban Phaeng Districts, Nakhon Phanom Province. *Nakhon Phanom University Journal*, 8(2), 45-53.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgment of taste*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1986). "The forms of capital," In *handbook of theory and research for the sociology of education*. Richardson J.G. New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. & Wacquant, L. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Chotibang, J., Jinrawet, U., Kiatwattanacharoen, S. & Sarakorn, J. (2018). Social capital role in potential development of child development center: A case study of Wat Prom Wihan child development center, Mae Sai District, Chiang Rai Province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 6(2), 325 – 350.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Jirattanawanna, N., Vattaamorn, S & Phaitrakoon, J. (2020). *The development of systems and mechanisms for early childhood health in the eastern region and northeastern region, Thailand*. Thailand: Faculty of nursing Srinakharinwirot University.

- Kangpheng, S. (2016). Curriculum needs assessment to enhance professional competency development of child care teachers at child development centers under local government organizations. *Journal of education, 39*(1), 14 – 23.
- Lunda, F. N., Cohenb, A. S. & Scarlesb, C. (2018). The power of social media storytelling in destination branding. *Journal of Destination Marketing & Management, 8*, 271 – 280.
- National Early Childhood Development Commission. (2019). *National standard for early childhood care, development and education Thailand 2019*. Bangkok: National Early Childhood Development Commission (OCSC).
- Phalaphong, S. Jantahin, T & Phoglin, S. (2018). Model of children’s caretaker-teachers development in organizing learning experience for young children of child development center under local. *UMT Poly Journal, 15*(2), 309 – 320.
- Pothipassa, G. (2019). Child development promotion through local wisdom practice. *Journal of Sakon Nakhon Hospital, 22*(3), 115 – 128.
- Sricharoenpramong, N., Tanomchat, V. & Boonpim, V. (2017). The potentiality thinking development of child care Takersin Rayong, Chanthaburi and Trat. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal, 11*(3), 103 – 109.
- Sriinsut, S. & Intarak, P. (2016). The best practice in administration of model early childhood center. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal, 12*(3), 79 – 96.
- Thaichaiyapoom, P. & Hemchayart, W. (2019). Development of a conceptual framework of teachers’ roles in promoting safety behaviors for preschoolers in schools under office of the basic education commission. *An Online Journal of Education, 14*(2).

บทความวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และทักษะความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชางานช่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Effect of Project-Based Learning on Learning Achievement
and Creative Thinking Skill in Handcraft Subject for Mathayomsuksa 1 Students

พะเยาว์ ทองแก้ว

Payao Tongkaew

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Ongkharak Demonstration School

Educational Research Development and Demonstration Institute, Srinakharinwirot University

Email: diyouf_vorkorg@hotmail.com

Received 17 August 2023; Revised 20 December 2023; Accepted 20 December 2023

Abstract

The purposes of this study were to develop the learning achievement and creative thinking skill in handcraft subject of Mathayomsuksa 1 students who received a project-based learning management. The population was 150 students from 6 classes in semester 2, academic year 2021 of Mathayomsuksa 1 students, Ongkharak demonstration school. Srinakharinwirot University. Sample was 19 students (1 classroom) by cluster random sampling and draw lots to designate as an experimental group in order to experiment with a project-based learning. The experiment was conducted during the project-based learning activities for 8 weeks, according to the steps 1) basic knowledge step 2) interest stimulation step 3) collaborative group stage 4) knowledge seeking stage 5) summary stage and 6) presentation stage by using the concept of project-based learning. Data analysis were mean score (\bar{X}), standard deviation (S.D.), percentage value (%) and dependent t – test. The results of the research showed that the development of a set of creative thinking activities in the handcraft subject which consisted of fluent thinking, flexible thinking and originality thinking for Mathayomsuksa 1 students, there are 4 elements that promote creative thinking skills, consisting of 1) fluent thinking 2) flexible thinking and 3) originality thinking according to the 1) basic knowledge stage 2) interest level 3) collaborative grouping 4) seeking knowledge 5) summarizing what has been learned and 6) Presentation of work by using the concept of project-based learning. The pre-learning average was 15.53 (51.76%) and the post-learning average was 20.68 (68.93%). Project format post-learning was significantly higher than pre-learning at the .00 level ($p < .05$).

Keywords: Project-Based Learning; Learning Achievement; Creative Thinking Skill; Handcraft Skills

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชางานช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน 19 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม จากนักเรียน 6 ห้องเรียน จำนวน 150 คน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานโดยใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดกิจกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชางานช่าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชางานช่างประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ชั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ชั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ชั้นแสวงหาความรู้ 5) ชั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ชั้นนำเสนอผลงาน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล กำหนดประเด็นปัญหา วางแผน และออกแบบการคิดแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกันในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ โดยผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ($p < .05$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะความคิดสร้างสรรค์; วิชางานช่าง

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยลดการบรรยาย แต่ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริง หรือการเรียนรู้โดยการลงมือทำด้วยวิธีที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนจากสภาพแวดล้อมจริง ทั้งการคิดการลงมือทำเป็นสิ่งสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ (Pleumsamrankit, 2017) การปฏิรูปการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงฐานคิดใหม่จากการเอาวิชาการเป็นตัวตั้งเป็นการเอาชีวิตเป็นตัวตั้ง เน้นประสบการณ์และกิจกรรมการทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น สามารถพึ่งพาตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ (Ministry of Education, 2008) ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับงานด้านอาชีพและนำเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Wasee, 2016) ครูต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21” ที่ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ทั้งความรู้ และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วย ส่วนทักษะที่ทุกคนต้องเรียนรู้คือ ทักษะการเรียนรู้ 3Rs + 8Cs + 2Ls ซึ่ง 3Rs คือ อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Riting) และคิดเลขเป็น (Rithmetics) ส่วน 8Cs คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking & Problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork & Leadership) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – Cultural Understanding) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications , information & media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & Media literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career ; and learning skills) ทักษะการเปลี่ยนแปลง (Change) และ 2Ls คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ภาวะผู้นำ (Leadership) (Panit, 2012) จะช่วยให้เราสามารถเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดที่มีความสำคัญมาก

โดยมีลำดับขั้นการคิดจากการคิดขั้นสังเคราะห์ (Synthesis) และการคิดขั้นประเมินค่า (Evaluation) สลับเป็นการคิดขั้นประเมินค่า (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองขั้นสูงสุด เพราะก่อนที่มนุษย์จะสร้างสรรค์สิ่งใดได้นั้นต้องอาศัยการเรียนรู้ จำ เข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ และประเมินค่าเสียก่อน ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) เป็นทักษะสำคัญหนึ่งของผู้ที่สามารถมีชีวิตอยู่รอดในศตวรรษที่ 21 โดยต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต สามารถประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายสร้างความคิดทั้งที่เป็นความคิดเสริมจากเดิม และความคิดที่กำหนดใหม่ มีความรอบคอบ กลั่นกรอง วิเคราะห์ และประเมินความคิดตนเองเพื่อปรับปรุงและก่อให้เกิดนวัตกรรมได้อย่างเต็มที่ (Chantra, 2014) ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นความคิดที่สำคัญอย่างยิ่งของมนุษย์ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศ และเป็นทักษะหนึ่งของผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาและถือเป็นเป้าหมายหลักที่ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องผู้เรียนพึงตระหนักถึงความสำคัญ ให้ความสนใจอย่างจริงจังและสนับสนุนเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์อันเป็นสิ่งที่ประเทศชาติต้องการอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากประเทศพัฒนาทั้งหลาย เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมัน ประเทศเหล่านี้จัดเป็นประเทศผู้นำของโลกทั้งนี้ เพราะประเทศดังกล่าวมีประชากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ประชาชนกล้าคิดกล้าใช้จินตนาการ จนสามารถสร้างผลงานที่แปลกใหม่ เป็นประโยชน์เอื้ออำนวยความสะดวกและเหมาะสมกับสภาพการณ์ ตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ ได้แก่ เครื่องบินไอพ่น ยานอวกาศ พลังงานแสงเลเซอร์ สิ่งเหล่านี้ต่างก็ได้รับการยกย่องและยอมรับในความสามารถสร้างสรรค์อันเป็นลักษณะที่เด่นชัด (Panmanee, 2014) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นทักษะที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งด้วยเหตุผลหลายประการที่สามารถนำมากล่าวได้ เช่น มีความหลากหลายเรื่องการค้นคว้างาน การสื่อสารด้วยการนำเสนอ กระบวนการที่เป็นผลดีในการควบคุมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ทำงานแบบความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นกลุ่ม มาใช้กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานซึ่งได้ผลดีอย่างมาก ต่อมาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จึงเป็นการเรียนรู้และเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีหลายมุมมอง เกี่ยวข้องกับความหลากหลายที่กว้างขวางสำหรับความจำเป็นในการทำงานที่จะทำให้ครูสามารถที่จะมีวิธีการสอนให้แตกต่างกันได้ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ได้ โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน (Panmanee, 2014) อย่างไรก็ตาม ในระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่มักจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นในเนื้อหาวิชา ไม่ค่อยได้เน้นพัฒนาทักษะการคิดเท่าที่ควร เห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกสังกัดในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายมาตรฐานโดยรวมของประเทศพบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับพอใช้กว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด เมื่อพิจารณาในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ พบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง ร้อยละ 11 และระดับพอใช้ ร้อยละ 78 (Ketsingha, 2005) ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำข้อมูลความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ไปคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างจากในห้องเรียนได้ และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไทยที่ผ่านมาทั้งในช่วงประเมินรอบที่ 2 (ปี พ.ศ.2549 - 2553) และรอบที่ 3 (ปี พ.ศ. 2554 - 2559) พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ต่ำกว่ามาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ที่ 4 คือ ความคิดสร้างสรรค์ และผลการจัดสอบวัดไอคิวของเด็กไทย พบว่า ยิ่งอายุ มากขึ้นและเรียนสูงมากขึ้นไอควียิ่งต่ำลง ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของบุคคล และไม่ส่งเสริมต่อการพัฒนาศักยภาพของสมอง และบ่อยครั้งมักจะมีการโยนเรื่องของการคิดสร้างสรรค์ไปในทาง “ศิลปะ” และคนส่วนใหญ่มอบหน้าที่การคิดสร้างสรรค์ให้กับบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้น (Asavabhumi, 2015)

จากการศึกษาแนวคิดหลักการและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ในวิชา
งานช่าง มีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการในรายวิชางานช่างเพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย
ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) และความคิดละเอียดลออ
(Elaboration) (Guilford, 1967) ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ ตลอดจนนำ
ความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นอีกทั้งยังเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ จึงเห็นความสำคัญของ
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชางานช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1

ทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการนั้นมีแนวคิดสอดคล้องกับ John Dewey เรื่อง “learning by doing”
ซึ่งได้กล่าวว่า “Education is a process of living and not a preparation for future living.” ซึ่งเป็นการเน้นการจัดการ
เรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ชีวิตขณะเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักพัฒนาการคิด
ของ Bloom ทั้ง 6 ชั้น คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการ
จัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานนั้นเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ถือได้ว่าเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึก
ทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการและขั้นตอนแตกต่างกันไปตามแต่ละ
ทฤษฎี ซึ่งในคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานของการวิจัยในครั้งนี้ นำเสนอ 3 แนวคิดที่ถูกพิจารณาแล้วพบว่า
เหมาะสมกับบริบทของเมืองไทย คือ 1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการของ Ministry of Education (2008) 2. ขั้นตอน
การจัดการเรียนรู้ตามโมเดลจักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของ Panit (2012) และ 3. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็น
ฐานที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน

แนวคิดที่ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ (Office of the Education Council, 2021)
ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอ หมายถึง ขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาไปความรู้ กำหนดสถานการณ์ ศึกษาสถานการณ์ เล่นเกม ดูรูปภาพ
หรือผู้สอนใช้เทคนิคการตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน เช่น สาระการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนของโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้
2. ขั้นวางแผน หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันวางแผน โดยการระดมความคิด อภิปรายหรือข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการปฏิบัติ
3. ขั้นปฏิบัติ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม เขียนสรุปรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการวางแผนร่วมกัน
4. ขั้นประเมินผล หมายถึง ขั้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน
แผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมกันประเมิน

แนวคิดที่ 2 Panit (2012) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานตามโมเดลจักรยานแห่งการเรียนรู้
โดยมีความเชื่อว่า หากต้องการให้การเรียนรู้มีพลังและฝังในตัวผู้เรียนได้นั้น ต้องเป็นการเรียนรู้ที่เรียนโดยการลงมือทำเป็นโครงการ
(Project) ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการคิดและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์
สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. Define คือ ขั้นตอนกำหนด คำถาม ปัญหา ประเด็น ความท้าทายและวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. Plan คือ การวางแผนการทำงานในโครงการ รวมทั้งเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำโครงการของนักเรียน และที่สำคัญ เตรียมคำถามไว้ถามทีมงานเพื่อกระตุ้นให้คิดถึงประเด็นสำคัญบางประเด็นที่นักเรียนมองข้าม โดยถือหลักว่า ครูต้องไม่เข้าไปช่วยเหลือจนทีมงานขาดโอกาสคิดเองแก้ปัญหาเอง

3. Do คือ การลงมือทำ มักจะพบปัญหาที่ไม่คาดคิดเสมอ นักเรียนจึงจะได้เรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหา การประสานงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม การจัดการความขัดแย้ง ทักษะในการทำงานภายใต้ทรัพยากรจำกัด ทักษะในการค้นหาความรู้เพิ่มเติม ทักษะในการทำงานในสภาพที่ทีมงานมีความแตกต่างหลากหลาย ทักษะการทำงานในสภาพกดดัน ทักษะในการบันทึกผลงาน ทักษะในการวิเคราะห์ผล และแลกเปลี่ยนข้อวิเคราะห้กับเพื่อนร่วมทีม ในขั้นตอน Do นี้ ครูเพื่อศิษย์จะได้มีโอกาสสังเกตทำความเข้าใจและเข้าใจศิษย์เป็นรายคน และเรียนรู้หรือฝึกทำหน้าที่เป็น “วาทยกร” และโค้ชด้วย

4. Review คือ การที่ทีมนักเรียนจะทบทวนการเรียนรู้ เน้นทบทวนว่างานหรือกิจกรรม หรือพฤติกรรมแต่ละขั้นตอนได้ให้บทเรียนอะไรบ้าง เอาทั้งขั้นตอนที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลวมาทำความเข้าใจ และกำหนดวิธีทำงานใหม่ที่ต้องการเหมาะสม รวมทั้งเอาเหตุการณ์ระทึกใจ ภาคภูมิใจ ประทับใจ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ขั้นตอนนี้เป็นการเรียนรู้แบบทบทวนไตร่ตรอง (reflection) หรือในภาษา KM เรียกว่า AAR (After Action Review)

5. Presentation คือ การนำเสนอโครงการต่อชั้นเรียน เป็นขั้นตอนที่ให้การเรียนรู้ทักษะอีกชุดหนึ่ง ต่อเนื่องกับขั้นตอน Review ที่ทำให้เกิดการทบทวนขั้นตอนของงานและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างเข้มข้น แล้วเอามานำเสนอในรูปแบบที่เราใจให้อารมณ์และให้ความรู้ (ปัญญา) ทีมงานของนักเรียนอาจสร้างนวัตกรรมในการนำเสนอก็ได้ โดยอาจเขียนเป็นรายงาน และนำเสนอเป็นการรายงานหน้าชั้น จัดทำวีดิทัศน์ หรือนำเสนอเป็นละคร

แนวคิดที่ 3 การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ที่ปรับจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน (Yoelao, 2012) จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทยโดยมีทั้งหมด 6 ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงงานก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงงานมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม

2. ขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยต้องคิดหรือเตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักเรียนสนใจ ใคร่รู้ ถึงความสนุกสนานในการทำโครงงานหรือกิจกรรมร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้นหรืออาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความสนใจต้องการจะทำอยู่แล้ว

3. ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการกลุ่มในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

4. ขั้นแสวงหาความรู้ มีแนวทางปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการทำกิจกรรม ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงงาน โดยขอคำปรึกษาจากครูเป็นระยะเมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหาเกิดขึ้นนักเรียนร่วมกันเขียนรูปเล่ม สรุปรายงานจากโครงงานที่ตนปฏิบัติ

5. ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยครูใช้คำถาม ถามนักเรียนนำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้

6. ขั้นนำเสนอผลงาน ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลาให้นักเรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้น และนักเรียนอื่นๆในโรงเรียนได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงงาน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กจะเกิดการเรียนรู้พัฒนาสติปัญญาและทัศนคติขึ้น เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันนั้น โดยการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นใน Zone of Proximal Development (ZPD) หมายถึงสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายแต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้โดยลำพัง เมื่อได้รับ

การช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ปัญหาได้และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การให้การช่วยเหลือแนะนำในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการให้การช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อเด็กแก้ปัญหาโดยลำพังไม่ได้เป็นการช่วยเหลืออย่างพอเหมาะเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง วิธีการที่ครูเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กเรียกว่า Scaffolding เป็นการแนะนำช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตัวเองโดยการให้การแนะนำ (Clue) การช่วยเตือนความจำ (Reminders) การกระตุ้นให้คิด (Encouragement) การแบ่งปัญหาที่สลับซับซ้อนให้ย่อยลง การให้ตัวอย่าง หรือสิ่งอื่นๆ ที่จะช่วยเด็กแก้ปัญหาและเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้การช่วยเหลือมีลักษณะ 5 ประการ ดังนี้ 1) เป็นกิจกรรมการร่วมกันแก้ปัญหา 2) เข้าใจปัญหาและมีวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน 3) บรรยากาศที่อบอุ่นและการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการ 4) รักษาสถานะแห่งการเรียนรู้ของเด็ก (ZPD) 5) สนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหา ครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้คำแนะนำด้วยการอธิบาย สาธิต และให้เด็กมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะกับเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า ครูมีหน้าที่กระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาหรือวิธีการอื่นๆ เช่นการวาด การเขียน การทำงานศิลปะหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดระบบความคิดของเด็กเอง แล้วให้โอกาสเด็กแสดงออกตามวิธีการต่างๆ ของเด็กเอง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ใช้ประเด็นปัญหา เหตุการณ์กระตุ้นให้นักเรียนประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจในรายวิชางานช่าง โดยมีการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน ตั้งแต่เลือกหัวข้อที่จะศึกษา รวบรวมข้อมูล กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน และนำเสนอผลงาน โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก (facilitator) คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดการทำกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยเลือกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามโมเดลจักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของ Panit (2012) เนื่องจากมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชางานช่าง

ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford (1967) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่า ลักษณะการคิดแบบอนเคนย หรือการคิดแบบกระจาย (Divergent thinking) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ (Panmanee, 2014) ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณที่มากในเวลาที่กำหนด แบ่งเป็นความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว การแสดงออก เป็นความสามารถในการใช้วลี หรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการและการคิด เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด

2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทาง แบ่งออกเป็น ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายอย่างอย่างอิสระ และความคิดยืดหยุ่นทางด้านการดัดแปลง เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลายและสามารถคิดดัดแปลงจากสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้ ซึ่งคนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน

3. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดที่แปลกใหม่และแตกต่างไปจากความคิดธรรมดา เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาคิด ดัดแปลงประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียด เพื่อขยายความคิดหลัก หรือความคิดครั้งแรก ให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความละเอียดลออเป็น คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการสร้างผลงานแปลกใหม่ให้สำเร็จ

ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของอี พอล ทอร์แรนซ์ (E. Paul Torrance) (Torrance, 1964) ได้นิยามความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการความรู้สึ่วางต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไปแล้วรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น ต่อจากนั้น

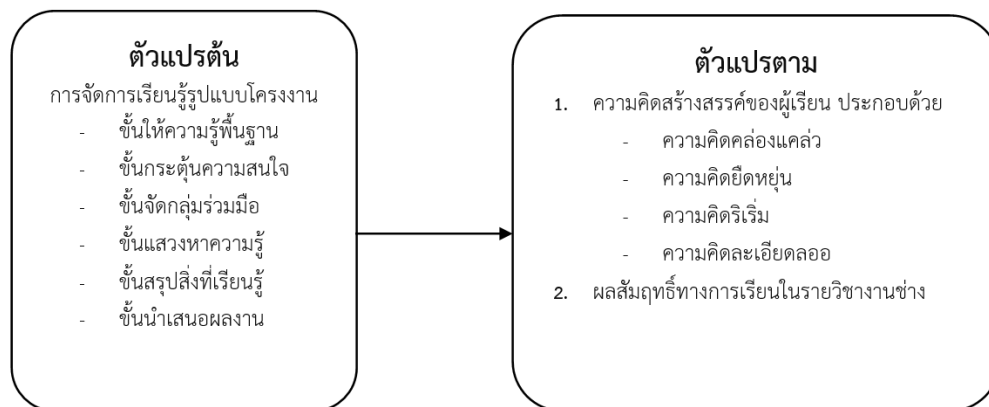

ก็รวบรวมข้อมูลต่างๆเพื่อทดสอบสมมติฐานนั้น กระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของทอร์เรนซ์ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact Finding) เริ่มจากการรู้สึกกังวล สับสนวุ่นวาย แต่ยังไม่สามารถหาปัญหาได้ว่าเกิดจากอะไร ต้องคิดว่าสิ่งทำให้เกิดความเครียดคืออะไร
2. การค้นพบปัญหา (Problem-finding) เมื่อคิดจนเข้าใจจะสามารถบอกได้ว่าต้นตอปัญหาคืออะไร
3. กล้าค้นพบความคิด (Ideal-Finding) คิดและตั้งสมมติฐาน ตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบความคิด
4. การค้นพบคำตอบ (Solution-Finding) การทดสอบสมมติฐานจนพบคำตอบ
5. การยอมรับจากการค้นพบ (Acceptance-Finding) ยอมรับคำตอบที่ค้นพบและติดต่อกว่าการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ต่อไปที่เรียกว่าการทำลายในทิศทางใหม่ (New Challenge)

สรุปได้ว่า ทักษะความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการคิดเพื่อผสมผสานความรู้ จินตนาการ และประสบการณ์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีลักษณะที่สามารถคิดได้แปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดของบุคคลอื่นๆ สามารถคิดได้รวดเร็ว และถูกต้องรวมทั้งคิดหาคำตอบได้หลายประเภท ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford (1967) ได้แก่ 1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) 2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) 3. ความคิดริเริ่ม (Originality) 4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบแผนการทดลอง (Experimental design) ซึ่งมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. **ประชากร** คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรศึกษภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 ห้องเรียน แต่ละห้องเรียนมีนักเรียนแบบคละความรู้ความสามารถ จำนวนนักเรียนทั้งหมด 150 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน 19 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม จากห้องเรียนทั้งหมด 6 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน 150 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาการช่างสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวแปรตาม: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. แบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว โดยวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design)

กลุ่ม	สอบก่อน (Pretest)	ทดลอง	สอบหลัง (Posttest)
ER	T1	X	T2

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการช่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตลอดจนชี้แจงการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานโดยใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 คาบ

3. เมื่อจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้ (posttest)

4. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดกิจกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาการช่าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยจากการเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือ ว่ามีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วัดและประเมินผล และพิจารณาความยากง่ายของข้อสอบ โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ (Likert, 1961)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าร้อยละ (Percent) และ t – test แบบ Dependent

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาการช่างเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเด็นการประเมินที่ได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมที่แต่ละขั้นตอนจะต้องสะท้อนให้เห็นทุกองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85, S.D. = 0.17$)

2. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ก่อนเรียนและหลังเรียนและคะแนนพัฒนาที่เกิดขึ้น (D) ซึ่งได้มาจากคะแนนทดสอบหลังเรียน – คะแนนทดสอบก่อนเรียน แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนนพัฒนา (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

คนที่	คะแนน ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)	ร้อยละ	คะแนน ทดสอบหลังเรียน (Posttest)	ร้อยละ	คะแนนพัฒนา (D)	ร้อยละ
1	18	60.00	23	76.67	5	16.67
2	20	66.67	20	66.67	0	0.00
3	17	56.67	18	60.00	1	3.33
4	19	63.33	20	66.67	1	3.33
5	4	13.33	21	70.00	17	56.67
6	20	66.67	21	70.00	1	3.33
7	8	26.67	20	66.67	12	40.00
8	18	60.00	20	66.67	2	6.67
9	18	60.00	21	70.00	3	10.00
10	15	50.00	20	66.67	5	16.67
11	16	53.33	25	83.33	9	30.00
12	12	40.00	19	63.33	7	23.33
13	19	63.33	23	76.67	4	13.33
14	15	50.00	18	60.00	3	10.00
15	19	63.33	20	66.67	1	3.33
16	8	26.67	23	76.67	15	50
17	18	60	20	66.67	2	6.67
18	10	33.33	18	60	8	26.67
19	21	70	23	76.67	2	6.67
เฉลี่ย	15.53	51.76	20.68	68.93	5.15	17.17

คนที่	คะแนน ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)	ร้อยละ	คะแนน ทดสอบหลังเรียน (Posttest)	ร้อยละ	คะแนนพัฒนา (D)	ร้อยละ
S.D.	4.85	16.15	1.95	6.48	4.98	16.60

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชางานช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.53 คิดเป็นร้อยละ 51.76 และหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.68 คิดเป็นร้อยละ 68.93 ค่าคะแนนพัฒนาเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 5.15 คิดเป็นร้อยละ 17.17 ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชางานช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	df	t	P
ก่อนเรียน	19	15.53	4.85				
หลังเรียน	19	20.68	1.95	2.53	18	13.94**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชางานช่าง โดยกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียน ดังนี้ ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจในการลดขยะตั้งแต่ต้นทางด้วยการนำมาประยุกต์เป็นโคมไฟที่ทำจากวัสดุเหลือใช้ที่ยังมีสภาพดีและใช้ประโยชน์ได้ เน้นการใช้ซ้ำ ทำให้ปริมาณขยะเหลือน้อยที่สุด และยังส่งผลต่อการช่วยลดภาวะโลกร้อน ประกอบกับการยกตัวอย่างภาพชิ้นงาน อุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม และให้นักเรียนสืบค้นรูปแบบการประดิษฐ์โคมไฟที่สนใจ อาจเป็นรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ หรือรูปแบบที่สวยงามให้เห็นภาพ และอธิบายเกี่ยวกับการนำมาเชื่อมโยงกับวิชางานช่าง ในการติดตั้งระบบหลอดไฟ และอธิบายถึงสภาวะโลกร้อนที่มีผลต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่ นำไปสู่ความจำเป็นที่ต้องปรับตัวและการพิจารณาสิ่งของรอบตัวที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังแสดงในภาพที่ 2 รายละเอียดดังนี้

1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน (Basics knowledge) ผู้วิจัยอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบวงจรไฟฟ้า และการนำมาประยุกต์ใช้โดยการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน เชื่อมโยงกับวิธีการจัดทำโครงงาน โดยอธิบายขั้นตอนการทำโครงงานภายใต้หัวข้อ โคมไฟจากวัสดุเหลือใช้ ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ในการประดิษฐ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ก่อนนำสู่ขั้นการกระตุ้นความสนใจ

2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Stimulation) ผู้วิจัยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดยเปิดประเด็นแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจในการลดขยะตั้งแต่ต้นทางด้วยการนำมาประยุกต์เป็นโคมไฟที่ทำจากวัสดุเหลือใช้ที่ยังมีสภาพดีและใช้ประโยชน์ได้ เน้นการใช้ซ้ำ ทำให้ปริมาณขยะเหลือน้อยที่สุด และยังส่งผลต่อการช่วยลดภาวะโลกร้อน ประกอบกับการยกตัวอย่างภาพชิ้นงาน อุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม และให้เด็กสืบค้นรูปแบบการประดิษฐ์โคมไฟที่สนใจ อาจเป็นรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ หรือรูปแบบที่สวยงามให้เห็นภาพ และอธิบายเกี่ยวกับการนำมาเชื่อมโยงกับวิชางานช่าง ในการติดตั้งระบบหลอดไฟ

3) ชั้นจัดกลุ่มร่วมมือ (Cooperative groups) แบ่งกลุ่มนักเรียนในชั้นเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 – 5 คน และให้นักเรียนวางแผนหรือกันแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายดูแลงบประมาณ ฝ่ายนำเสนอ และฝ่ายจัดทำรายงานสรุป โดยทุกฝ่ายร่วมกันลงมือทำกิจกรรมประดิษฐ์โคมไฟจากวัสดุเหลือใช้ โดยใช้กระบวนการ PDCA เกี่ยวกับการวางแผน การกำหนดประเด็นปัญหา การออกแบบชิ้นงาน การสร้างสรรค์ชิ้นงาน การแก้ไขและปรับปรุงชิ้นงาน หรือวงจรที่ต่อการนำเสนอแนวทางการแก้ไข้ปัญหา

4) ชั้นแสวงหาความรู้ (Knowledge acquisition) นักเรียนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่แบ่งฝ่ายไว้ ลงมือออกแบบชิ้นงานเตรียมประดิษฐ์โคมไฟ โดยผู้วิจัยให้คำปรึกษาและสังเกตการณ์ระหว่างนักเรียนลงมือปฏิบัติ โดยนักเรียนจะมีข้อมูลจากการลงมือทำสำหรับจัดทำรายงานสรุปกิจกรรมเพื่อเตรียมนำเสนอ โดยในขั้นนี้จะมุ่งเน้นให้นักเรียนสืบค้นข้อมูล ทดลองลงมือทำ

5) ชั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ (Summary) นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากการลงมือทำกิจกรรม และเขียนรายงานสรุปตามเค้าโครง โดยอธิบายขั้นตอนการประดิษฐ์โคมไฟจากวัสดุเหลือใช้ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เจอ และหาวิธีการแก้ปัญหาได้ นำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้เพื่อเตรียมนำเสนอผลงาน

6) ชั้นนำเสนอผลงาน (Presentation) นักเรียนนำเสนอชิ้นงานและโครงงานตามลำดับหัวข้อในรายงานสรุปกิจกรรม และร่วมกันอภิปรายกับผู้วิจัยและเพื่อนร่วมชั้นเรียนในกลุ่มอื่นๆ และเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนปัญหาเพื่อร่วมกันเสนอแนวทางการแก้ไข้ร่วมกัน

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Yoelao, 2012)

นอกจากนี้ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชางานช่าง โดยกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนประดิษฐ์โคมไฟตามแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) พบว่าผู้เรียนมีการเลือกใช้วัสดุและออกแบบรูปร่างหน้าตาของโคมไฟ

ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความคิด
คล่องแคล่ว 2) ความคิดยืดหยุ่น 3) ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ โดยมีตัวอย่างดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การออกแบบคอมพิวเตอร์จากวัสดุเหลือใช้และจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงานผ่านชุดกิจกรรม

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานทั้ง 6 ขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Panit (2012) ซึ่งมีแนวคิด
ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. Define ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา
2. Plan การวางแผนการทำงานในโครงการ 3. Do การลงมือทำ 4. Review การทบทวนการเรียนรู้ 5. Presentation การนำเสนอ

โครงการ สอดคล้องแนวคิดของ Office of the Education Council: OEC (2021) มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ชี้นำเสนอ 2. ชี้นำวางแผน 3. ชี้นำปฏิบัติ และ 4. ชี้นำประเมินผล ชุดกิจกรรมการคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการช่างสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project-based learning) สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความคิดคล่องแคล่ว 2) ความคิดยืดหยุ่น 3) ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ตามขั้นตอน 1) ชี้นำความรู้พื้นฐาน 2) ชี้นำกระตุ้นความสนใจ 3) ชี้นำจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ชี้นำแสวงหาความรู้ 5) ชี้นำสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ชี้นำเสนอผลงาน โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project-based learning) และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการช่างหลังเรียนสูงกว่าผู้เรียนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nakkunlbut (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสะเต็มศึกษา พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ที่เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ที่เกณฑ์ร้อยละ 70 เช่นเดียวกับการศึกษาของ Yolsuriyan (2020) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM Education เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนรวมถึงผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM Education สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนอกจากจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วยังช่วยพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนอีกด้วยโดยในงานวิจัยนี้ใช้องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ 4 องค์ประกอบดังนี้

1) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) นักเรียนแสดงทักษะความคิดคล่องแคล่วจากการสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในขั้นตอนการจัดกลุ่มร่วมมือ มีการสื่อสารโต้ตอบกันเพื่อร่วมกันวางแผนได้อย่างรวดเร็ว โดยนักเรียนจับกลุ่ม ส่งรายชื่อสมาชิกในกลุ่มและแจ้งข้อมูลรายชื่อผู้รับผิดชอบงานแต่ละฝ่าย และเมื่อถึงขั้นตอนการนำเสนอผลงาน นักเรียนสามารถตอบคำถามและอธิบายเหตุผลที่ตัดสินใจเลือกวัสดุต่างๆ และนำเสนอแนวคิดสำหรับประดิษฐ์โคมไฟที่มีหน้าตาและรูปร่างแตกต่างกันได้ครบทุกกลุ่มภายในเวลาที่กำหนด

2) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) จากการจัดกิจกรรมหลังจากขั้นกระตุ้นความสนใจ นักเรียนแสวงหาความรู้ในขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ มีทักษะความคิดยืดหยุ่นแสดงให้เห็นชัดเจนเมื่อนักเรียนร่วมกันพิจารณาวัสดุที่เหมาะสมกับอุปกรณ์พื้นฐานที่ผู้วิจัยมีให้ ได้แก่ หลอดไฟและสายไฟเพื่อนำมาใช้ประดิษฐ์เป็นโคมไฟ เมื่อสมาชิกมีมติร่วมกันว่าวัสดุแรกที่คัดเลือกมาไม่เหมาะสมกับอุปกรณ์และงบประมาณที่มีจำกัด สมาชิกในกลุ่มจึงร่วมกันเสนอวัสดุประเภทอื่นทดแทนเพื่อให้การลงมือปฏิบัติงานสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

3) ความคิดริเริ่ม (Originality) ในขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ นักเรียนร่วมกันวาดภาพตัวอย่างของชิ้นงานก่อนปฏิบัติจริง โดยมีการดัดแปลงรูปแบบของชิ้นงานจากต้นแบบที่สืบค้นมาเป็นรูปแบบของตนเองตามงบประมาณและวัสดุที่มีอยู่ และเมื่อนำเสนอผลงาน สามารถอธิบายประโยชน์จากโครงการและการนำชิ้นงานไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายและไม่ซ้ำกันในแต่ละกลุ่ม

4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) จากขั้นการแสวงหาความรู้ นักเรียนใช้ภาพเป็นสื่อแนะนำเสนอรูปแบบชิ้นงานที่สนใจประดิษฐ์เป็นโคมไฟจากวัสดุเหลือใช้ ซึ่งการวาดภาพเป็นการฝึกสังเกตอย่างหนึ่งที่ใช้วัดทักษะความคิดละเอียดลออได้เป็นอย่างดี นักเรียนพิจารณาความสัมพันธ์ของรายละเอียดวัสดุแต่ละประเภทที่ประกอบขึ้นเป็นภาพของชิ้นงาน จากองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับแนวคิดของ Phengnoi (2020) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสร้างผลงานทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM

Education พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education มีประสิทธิภาพ 80.83/80/80 และผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 75.50

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการคิดสร้างสรรค์ในรายวิชางานช่างซึ่งประกอบด้วยความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มุ่งองค์ประกอบของเนื้อหาที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมทั้ง 4 ส่วนใหญ่ ประกอบด้วย 1) ความคิดคล่องแคล่ว 2) ความคิดยืดหยุ่น 3) ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ตามขั้นตอน 1) ชั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ชั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ชั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ชั้นแสวงหาความรู้ 5) ชั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ชั้นนำเสนอผลงาน โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน (Project-based learning) จากการใช้ชุดกิจกรรมที่ได้พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนเกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชางานช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.53 % และหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.68 % ค่าคะแนนพัฒนาเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 5.15 ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชางานช่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ดังนั้น สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ผลของการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ให้อิสระนักเรียนในการเลือกที่จะเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน เน้นการลงมือกระทำด้วยตัวเอง นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เพื่อที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามความสนใจในการเรียนของนักเรียน และพร้อมนำไปเผยแพร่แก่โรงเรียนในกลุ่มเป้าหมายภายในพื้นที่จังหวัดนครนายกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นอื่นๆนอกเหนือจากทักษะความคิดสร้างสรรค์ เช่น ทักษะการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- Asavabhumi, S. (2016). Creativity and learning management delivered boost creativity. *Ubon Ratchathani Rajabhat University BUA Graduate School of Management Journal*, 15, 9 - 24.
- Chantra, K. (2014). Developing creative skills in the social studies classroom. *Chulalongkorn University Journalism*, 42(4), 196 – 204.
- Guilford, J.P. (1967). *The nature of human intelligence*. New York: McGraw-Hill BookCompany.
- Ketsingha, W. (2005). *The quality assessment results of basic education institutions*. Bangkok: Bangkok Printing.
- Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum, 2008*. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly of Thailand Limited.
- Likert, R. (1961). *New pattern of management*. New York: McGraw Hill.
- Nakkunlabut, C. (2021). *The development of analytical thinking ability and creative thinking by learning management based on STEM education*. Chonburi: Burapha University.
- Office of the Education Council. (2021). *The first step of organize learning using project-based learning : PBL*. Retrieved on October 7, 2023 from <https://1drv.ms/b/s!Ajpk9Chu9UpXmF7xkcFD12Gqp3tl>
- Panit, W. (2012). *Ways to create learning for students in the 21st century*. Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation.
- Panmanee, A. (2014). *Training to think creatively*. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House.
- Phengnoi, D. (2020). *The development of creative problem solving and scientific working creations abilities in fifth grade students by learning activities manage education based on the concept of steam education*. Thesis submitted in partial for master of education, Department of curriculum and instruction, Graduate school, Silpakorn University.
- Pleumsamrankit, P. (2017). Factors Affecting Learners' 21st Century Skills. *Journal Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Sciences)*. 7(3), 141-158.
- Wasee, P. (2016). *Good learning reform system for all*. Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation.
- Yoelao, D. (2012). *PBL Learning management from the construction project knowledge set to enhance the skills of the 21st century of children and youth: from the success experience of Thai schools*. Bangkok: Thippayawisut LP.
- Yolsuriyan, N. (2020). The results of project-based learning management combined with the concept of STEM education to promote innovation and creativity of Prathomsuksa 5 students. *Journal of education, Silpakorn University*, 20(1), 241 – 256.

บทความวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

The Development of First Aid Curriculum through Cooperative Learning
Technique of Secondary School Students

ศุภกิจ คำภิรมย์^{1*}, ตินณภพ มาลาพุด² และ อรรควรธรณ์ วีระเดโช³

Supakit Kampirom^{1*}, Tinnapob Malapud² and Akkawat Weeradecho³

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Ongkharak Demonstration School

Educational Research Development and Demonstration Institute, Srinakharinwirot University

Email: big_nice_day@hotmail.com

Received 20 September 2023; Revised 20 December 2023; Accepted 21 December 2023

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop the training package of first aid curriculum through cooperative learning technique of secondary school students and 2) to implement and evaluate the effectiveness of the training package of first aid curriculum through cooperative learning technique of secondary school students. The samples were 60 students from secondary level students by simple random sampling. The 30 students were the pilot experiment and 30 students were the actual situation experiment. The instruments used in study were: 1) the training package of first aid curriculum 2) an evaluative form of first aid curriculum 3) first aid test and 4) satisfaction evaluation form with training package curriculum. This research was divided in 2 phases. Phase 1 was to create training package of first aid curriculum through cooperative learning technique. Phase 2 was to implement and evaluate the effectiveness of the training package of first aid curriculum through cooperative learning technique in actual situation experiment. Data were analyzed using the t-test, mean and standard deviation. The research findings were as follows: 1) the evaluation results of the first aid training curriculum with cooperative learning techniques of junior high school students was appropriate at a high level 2) the effectiveness of using the training curriculum, post-test scores are higher than pre-test which has statistically significant at the 0.05 level and 3) the overall results of the assessment of satisfaction with the training curriculum found that, the students were satisfied at a high level, sorted in descending order as follows: content, teachers, learning management activities, measurement and evaluation, respectively.

Keywords: Training curriculum; first aid; cooperative learning technique

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 60 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยแบ่งเป็นนักเรียนนอกร่าง จำนวน 30 คน และนักเรียนในสถานการณ์จริง 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรอบรมการปฐมพยาบาล 2) แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม 3) แบบทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ระยะที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในสถานการณ์จริง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบค่าที ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านเนื้อหา ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมิน ตามลำดับ

คำสำคัญ: หลักสูตรการฝึกอบรม; การปฐมพยาบาล; การเรียนรู้แบบร่วมมือ

บทนำ

ในปัจจุบันอุบัติเหตุเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บและเสียชีวิตที่พบบ่อยในเด็กทั่วโลก จากสถิติปี 2559-2563 พบว่า สาเหตุของการเสียชีวิตจากการเจ็บป่วยฉุกเฉินในประเทศไทย ได้แก่ หัวใจหยุดเต้น ร้อยละ 26.0 ไฟไหม้/ลวก เหตุจากความร้อน/สารเคมี/ไฟฟ้าช็อต ร้อยละ 18.2 อุบัติเหตุทางรถยนต์ ร้อยละ 15.0 ป่วย อ่อนเพลีย อัมพาตเรื้อรัง ร้อยละ 9.4 ถูกทำร้าย/บาดเจ็บ ร้อยละ 6.8 สัมผัสวัตถุทางดินหายใจ ร้อยละ 3.8 หายใจลำบาก/ติดขัด ร้อยละ 2.2 เลือดออก (ไม่มีสาเหตุจากการบาดเจ็บ) ร้อยละ 2.1 ชัก ร้อยละ 1.6 พลัดตกหกล้ม/อุบัติเหตุ/เจ็บปวด ร้อยละ 1.3 (National Institute for Emergency Medicine, 2022)

การเจ็บป่วยและอุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแม้จะมีการระวังเพียงใดก็ตาม ดังนั้นการเรียนรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสามารถให้การช่วยเหลือผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ป่วยมีโอกาสรอดชีวิตเป็นการทำคุณประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติอย่างมาก (American Heart Association, 2015) ต้องคำนึงถึงมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุและสร้างจิตสำนึกความปลอดภัยอยู่เสมอ เมื่อเกิดการบาดเจ็บและเจ็บป่วยก็ต้องควบคุมไม่ให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงมากขึ้น

การปฐมพยาบาล คือ การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยอย่างกะทันหัน โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่พอหาได้ในบริเวณนั้น เพื่อช่วยเหลือบรรเทาอาการของผู้ป่วย และช่วยให้ผู้ป่วยได้รับอันตรายน้อยลง ก่อนที่จะนำส่งโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์รักษาต่อไป (Department of Disease Control, 2005) ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับเด็กนักเรียนที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากทั้งครูและเด็กนักเรียน ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะการปฏิบัติต่อการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพราะการใช้ชีวิตประจำวันมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ ขึ้นเป็นประจำ เช่น หัวแตก หัวโน เลือดกำเดาไหล เป็นลม เป็นต้น วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการปฐมพยาบาลคือเพื่อช่วยชีวิตลดความรุนแรงของการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว และป้องกันความพิการที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง

ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรการปฐมพยาบาลเบื้องต้นจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อส่งเสริมให้ทุกคนได้มีความรู้เกี่ยวกับทักษะการปฐมพยาบาลและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonphorm (2019) ศึกษาเรื่องความรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกใหญ่ พบว่า หลังจากการอบรมนักเรียนมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับดีมากถึงร้อยละ 91.95 มีความพร้อมและความต้องการที่จะรับความรู้ที่มีประโยชน์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน Ruanjahn (2020) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเรื่อง “การปฐมพยาบาลผู้ช่วยฉุกเฉิน” สำหรับชุมชนดอนแก้ว อ.แมริม จ. เชียงใหม่ หลักสูตรอบรมการปฐมพยาบาลผู้ช่วยฉุกเฉิน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้ตามหลักสูตรหลังการอบรมมากกว่าก่อนการอบรม และมีทักษะในการปฐมพยาบาลผู้ช่วยฉุกเฉินหลังจากการอบรมคิดเป็นร้อยละ 75.80 รวมทั้งผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการอบรมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 85.78

จากการสนทนากับนักเรียนในระหว่างการสอนรายวิชาพลศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ทำให้ทราบปัญหว่านักเรียนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองเมื่อเกิดอาการบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมหรือออกกำลังกายเองที่บ้าน ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน จึงตระหนักถึงความสำคัญรวมถึงมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา สาขาวิจัยและพัฒนาการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ซึ่งมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยมีวิสัยทัศน์เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่กับการออกกำลังกาย การเล่นเกมและกีฬา เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ในด้านสุขภาพและการกีฬาได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนาเยาวชน นักเรียน ให้เกิดความรู้ เจตคติ และทักษะด้านการปฐมพยาบาลกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินให้สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยหวังว่าเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ เรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแล้วสามารถนำเอาความรู้ ทักษะไปใช้ต่อไปในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และช่วยเหลือผู้อื่นเบื้องต้นได้ก่อนนำส่งโรงพยาบาลต่อไป (Ministry of Education, 2008) โดยวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าการทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติในเรื่องการปฐมพยาบาลที่ควรจะนำมาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาคือกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3 - 6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้คือ สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และโรเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) ซึ่งได้กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปเรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกละเลยหรือมองข้ามไป ทั้งที่มีผลการวิจัยที่ชัดเจนว่าความรู้สึกรักของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อครูและเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้มาก (Johnson and Johnson, 1994) การเรียนการสอนแบบร่วมมือมีความจำเป็นต่อการทำงานเป็นทีมและเชื่อมโยงกับการควบคุมจำนวนของนักเรียนในกลุ่มเสริมสร้างทักษะพื้นฐานด้านสังคมต่าง ๆ ความรู้ด้านวิชาการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย และสอดคล้องกับ Khaemane (2007) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อครูและเพื่อนร่วมชั้นที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buangpetch (2019) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมและแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียนได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moolmanee (2009) ได้ทำการศึกษาผลการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากความเป็นมา เหตุผลและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นที่ต้องสร้างหลักสูตรอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน เนื่องจากเนื้อหาในหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนี้เป็นหลักสูตรที่มีประโยชน์ และไม่พบการจัดทำรูปแบบการสอนในรายวิชาสุขศึกษาที่เน้นการปฏิบัติ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมโดยผู้สอนจะเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะจนเกิดความชำนาญ หากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินนักเรียนที่ผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลได้ฝึกปฏิบัติก็สามารถปฏิบัติปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรการปฐมพยาบาลสำหรับภารกิจด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนในการเตรียมความพร้อมการทดลองปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และสามารถปฐมพยาบาลได้ทันทีที่เกิดเหตุการณขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพิจารณาจาก (1) แบบทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล และ (2) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรการฝึกอบรม

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความสำคัญของการปฐมพยาบาล

Worahan (2009) กล่าวถึงความสำคัญของการปฐมพยาบาลว่าในช่วงชีวิตของมนุษย์ทุกคนจะต้องมีช่วงใดช่วงหนึ่งที่ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและสถานที่ โดยเฉพาะอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาลต้องกระทำอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นว่าผู้ให้การปฐมพยาบาลจะต้องเป็นแพทย์หรือพยาบาลเท่านั้น เมื่อมีการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยเกิดขึ้นผู้ประสบเหตุการณ์สามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างปลอดภัยหรือบรรเทาความเจ็บป่วยได้

American Heart Association (2015) กล่าวถึงความสำคัญและเป้าหมายของการปฐมพยาบาลว่าเพื่อช่วยชีวิต เพื่อลดอาการที่เกิดขึ้นให้น้อยลง และเพื่อช่วยให้หายเร็วขึ้น

สรุปได้ว่า การปฐมพยาบาลมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย การปฐมพยาบาลหรือการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็วสามารถช่วยรักษาชีวิตของผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บได้อย่างปลอดภัยหรือบรรเทาความเจ็บป่วย ลดอันตรายจากการบาดเจ็บ อันตรายที่รุนแรงหรือลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตได้

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Sariwat (2014) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperrative Learning Theory) ไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นให้ครูใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เนื่องจากมีรูปแบบการสอนให้เลือกอย่างหลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ สำหรับเนื้อหาและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Srimungkun (2015) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะแข่งขันกัน ต่างคนต่างเรียน และร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการจัดการเรียนรู้ออกเป็นกลุ่มย่อยที่มีความสามารถแตกต่างกัน และใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม โดยมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาคัดกัน มีการปรึกษาหารือกัน มีการสัมพันธ์กัน มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มเกิดแรงจูงใจที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

แนวทางขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

เดสเลอร์ (Dessler; อ้างถึงใน Hanprasit, 2020) กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็น โดยระบุทักษะความสามารถที่จำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงาน 2) ออกแบบการสอน โดยจัดการพัฒนาหลักสูตรตามแผนที่วางไว้ 3) สร้างหลักสูตรให้เป็นจริงและชี้แจงต่อตัวแทนเจ้าหน้าที่เพื่อทบทวนแก้ไขปรับปรุง โดยใช้ผลจากการนำร่องเพื่อให้แน่ใจในประสิทธิภาพของหลักสูตร 4) นำไปการใช้ หลักสูตรควรกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จด้วยการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ และ 5) ประเมินผลและติดตามใช้เครื่องมือในการวัดผลสะท้อนกลับหรือทดสอบก่อนหลังเพื่อวัดว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

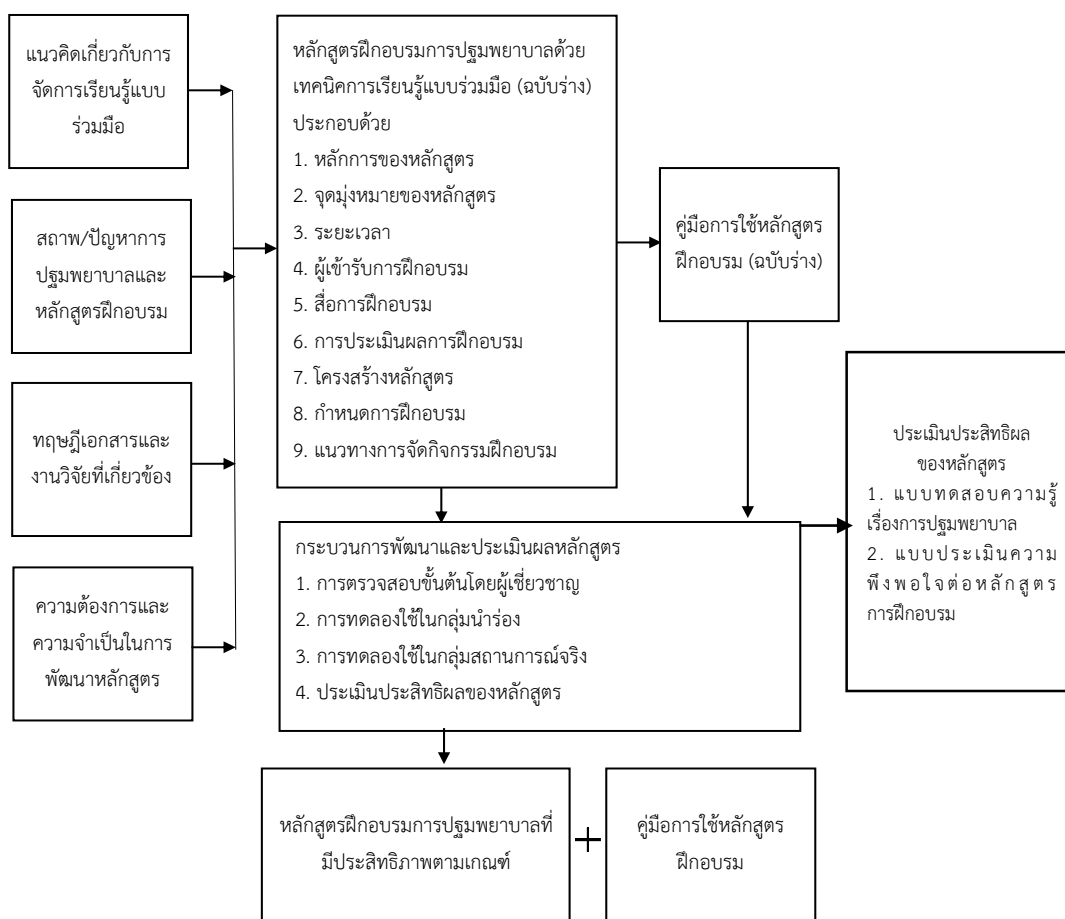
ผลการศึกษาของ Ruanjahn (2020) ได้พัฒนาหลักสูตรการอบรมเรื่อง “การปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉิน” ประกอบด้วยกิจกรรม 1) ทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินก่อนการอบรม 2) ให้ความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉิน 3) ฝึกทักษะการปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉิน 4) ทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินหลังการอบรม หลังจากฝึกอบรมครบ 8 ชั่วโมง ทำให้ผู้เข้าอบรมมีทักษะในการปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉิน โดยสามารถให้การปฐมพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้นำหลักสูตรนี้ไปใช้เป็นผู้ช่วยในการฝึกอบรม อสม. ครู และนักเรียนในเขตชุมชนดอนแก้วและชุมชนอื่นๆ ในอำเภอแม่ริมให้ครบทุกคน และ Chatkane PaerKao (2022) การจัดการบริการวิชาการแก่สังคมเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกทักษะการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน กรณีเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลันให้แก่ประชาชนทั่วไปในชุมชนเมือง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยโปรแกรมสอนการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานในภาวะหัวใจหยุดเต้นและโปรแกรมคอมพิวเตอร์บนสมาร์ตโฟนเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยการอบรมแบ่งออกเป็น 6 ครั้ง ครั้งละ 6 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 8 เดือน ผู้เข้าร่วมอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความมั่นใจและมีความเข้าใจในการสังเกตอาการและมีทักษะช่วยเหลือขั้นพื้นฐานเมื่อประสบเหตุการณ์เกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นในชุมชนเพื่อเพิ่มโอกาสการรอดชีวิต และสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดได้นอกจากนี้ Issleib and other (2021) สามารถอธิบายได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานกรณีเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลันเป็นความรู้ที่มีความจำเพาะเจาะจงและมีขั้นตอนที่ต้องอาศัยการฝึกทักษะร่วมด้วย โดยผู้เรียนต้องได้รับการถ่ายทอดหรือผ่านกระบวนการเรียนรู้จากวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจผ่านการฝึกอบรมมาแล้วและมีความสามารถในการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติมาแล้วทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถฝึกทักษะต่างๆ และสามารถฝึกฝนทักษะซ้ำด้วยตนเองจนคล่องแคล่วภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เนื่องจากสามารถทำผิดพลาดโดยไม่เกิดอันตราย สามารถแก้ไขทักษะของตนเองได้จนสมบูรณ์ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลและให้คำแนะนำจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเองโดยตรงและมีความมั่นใจในการปฏิบัติการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานมาก

ขึ้น นอกจากนี้จากการสังเกตพบว่าการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันเองจึงทำให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง (Gordon, 1993)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม จึงสรุปได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลมีความสำคัญที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาในด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบว่า มีความพึงพอใจและมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้เรื่องการปฐมพยาบาล แต่ยังคงขาดทักษะความชำนาญในการฝึกปฏิบัติจริงในการปฐมพยาบาล ดังนั้นผู้ศึกษาค้นคว้าจึงนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นให้ครูใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์หรือช่วยกันในระหว่างการเรียนรู้มาศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความชำนาญในการปฐมพยาบาล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์ ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 60 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งเป็นนักเรียนนาร่อง จำนวน 30 คน และนักเรียนในสถานการณ์จริง 30 คน

ระยะเวลาในการทำวิจัย

ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นการทดสอบก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมจำนวน 2 สัปดาห์ และทดลองการใช้หลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 6 สัปดาห์ รายละเอียดดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 เรื่อง การปฐมพยาบาลบาดแผล

สัปดาห์ที่ 2 เรื่อง การปฐมพยาบาลกระดูกหัก

สัปดาห์ที่ 3 เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ป่วยหมดสติเนื่องจากเป็นลม ชัก ช็อก

สัปดาห์ที่ 4 เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพและการใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ 1

สัปดาห์ที่ 5 เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพและการใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ 2

สัปดาห์ที่ 6 เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

ระยะเวลาการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยในระยะที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 - 4 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาล/คู่มือการใช้หลักสูตร และเครื่องมือวัดและประเมินผลตามหลักสูตร

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วารสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในประเด็นที่จะดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและหลักสูตรฝึกอบรมรูปแบบต่างๆ

2. สังเคราะห์แนวคิดและกระบวนการในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 และข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 12 ชั่วโมง

4. จัดทำคู่มือสำหรับดำเนินการฝึกอบรมวิทยากรและนักเรียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

5. จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ประกอบด้วย แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม แบบทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. สร้างเครื่องมือตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร/คู่มือฝึกอบรมและเครื่องมือวัดและประเมินการฝึกอบรม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 4 คะแนน มีเกณฑ์การผ่านคือ จะต้องอยู่ในระดับค่อนข้างมาก (3 คะแนน) ขึ้นไป

2. ดำเนินการส่งเครื่องมือการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรคู่มือฝึกอบรมและเครื่องมือวัดและประเมินผล การฝึกอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรหรือการปฐมพยาบาล เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือสำหรับการฝึกอบรมและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลของการฝึกอบรมจำนวน 6 คน

4. นำข้อมูลผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้เครื่องมือ

นำแบบทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรที่ฝึกอบรมที่ปรับปรุง จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงหลักสูตรและเอกสารประกอบการฝึกอบรม

1. นำข้อมูลการตรวจสอบเครื่องมือและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือสำหรับฝึกอบรม และเครื่องมือการวัดและประเมินของการฝึกอบรมและนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย จากนั้นจัดทำ เป็นฉบับร่างเพื่อใช้ในการทดลอง

2. คัดเลือกแบบทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาจัดทำเป็นฉบับเพื่อใช้ในการทดลอง

ระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสถานการณ์จริง โดยระยะที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยใน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มนักเรียนนำร่อง

1. นำหนังสือส่งถึงสถาบันวิจัยพัฒนา และสาธิตการศึกษา เพื่อขออนุญาตทำการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมการปฐม พยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. จัดเตรียมความพร้อมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ ได้แก่ ห้องฝึกอบรมอุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์และจัดเตรียมวัสดุสื่ออุปกรณ์ในการอบรม

3. ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าทดลองฝึกอบรมจำนวน 30 คน

4. ดำเนินการจัดฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมฝึกอบรม

5. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ แบบทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล ร่วมกับการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้ แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ ความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล เจตคติต่อการ ปฐมพยาบาล ทักษะต่อเรื่องการปฐมพยาบาล และความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

2. นำผลการประเมินหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาปรับปรุงหลักสูตรในด้านกิจกรรม และเนื้อหาใบความรู้ ตลอดจนปรับระยะเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมจากนั้นนำไปปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อจัดทำหลักสูตรและคู่มือการฝึกอบรมฉบับใหม่เพื่อใช้ทดลองในกลุ่มทดลองสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 3 ใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มนักเรียนสถานการณ์จริง

1. นำหนังสือส่งถึงสถาบันวิจัยพัฒนา และสาธิตการศึกษา เพื่อขออนุญาตทำการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมการ ปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. จัดเตรียมความพร้อมของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ ได้แก่ ห้องฝึกอบรม อุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์ และจัดเตรียมวัสดุสื่ออุปกรณ์ในการฝึกอบรม
3. ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าทดลองฝึกอบรมจำนวน 30 คน
4. ดำเนินการจัดฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมฝึกอบรม
5. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้แบบทดสอบความรู้ ร่วมกับการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร

ประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ ความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล เจตคติต่อการปฐมพยาบาล ทักษะต่อเรื่องการปฐมพยาบาล และความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงและเผยแพร่หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรนำเสนอหลักสูตรต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ และเผยแพร่หลักสูตรทางเว็บไซต์ของโรงเรียน (เผยแพร่โดยการสอนในชั้นเรียน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบถึงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) และค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI)
3. ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ผลการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกดังตารางที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.79

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.73	0.40	11	0.67	0.67
2	0.90	0.20	12	0.80	0.40
3	0.70	0.33	13	0.70	0.60
4	0.50	0.47	14	0.70	0.20
5	0.67	0.27	15	0.53	0.40
6	0.57	0.60	16	0.87	0.27
7	0.27	0.27	17	0.60	0.67
8	0.83	0.33	18	0.50	0.20
9	0.53	0.27	19	0.50	0.47
10	0.47	0.27	20	0.47	0.53

ระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสถานการณ์จริง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองในกลุ่มตัวอย่างทดลองนำร่องและกลุ่มสถานการณ์จริง กลุ่มละ 30 คน รวม 60 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลในหลักสูตร คือ 1) แบบทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล 2) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้และทักษะการปฏิบัติของนักเรียนจากผลการทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาล ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติ Paired t-test
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. คำชี้แจงในคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมมีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้	3.67	0.52	มากที่สุด
2. รูปแบบตัวอักษรในคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมชัดเจน อ่านง่าย	3.83	0.41	มากที่สุด
3. คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมมีองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการฝึกอบรมครบถ้วน	3.33	0.52	มาก
4. การจัดลำดับสาระสำคัญในคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.50	0.55	มาก
5. เรื่อง การปฐมพยาบาลบาดแผล	3.17	0.75	มาก
6. เรื่อง การปฐมพยาบาลกระดูกหัก	2.67	0.52	มาก
7. เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ป่วยหมดสติเนื่องจากเป็นลม ชัก ซ็อก	3.00	0.63	มาก
8. เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพและการใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ 1	2.83	0.75	มาก
9. เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพและการใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ 2	2.83	0.41	มาก
10. เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย	3.17	0.41	มาก
รวมทุกประเด็นการประเมิน	3.22	0.23	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.23) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบตัวอักษรในคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมชัดเจน อ่านง่าย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.41) คำชี้แจงในคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมมีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.52) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื้อหาสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เรื่อง การปฐมพยาบาลบาดแผล ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.75) และเรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.41) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพิจารณาจากผลการทดสอบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลก่อนและหลังการฝึกอบรม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังฝึกอบรม

ระยะดำเนินการ	n	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	t	p-value
ก่อนฝึกอบรม	30	20	54.0	11.10	2.07	29.32*	0.00
หลังฝึกอบรม	30	20	88.5	17.93	1.60		

p < .05*

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลก่อนฝึกอบรมด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือคิดเป็นร้อยละ 54.0 ($\bar{X} = 11.10$, S.D. = 2.07) หลังการฝึกอบรมมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 88.5 ($\bar{X} = 17.93$, S.D. = 1.60) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลจากแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังฝึกอบรมพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผู้สอน	4.37	0.19	มาก
1. ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอน	4.33	0.55	มาก
2. ความสามารถในการอธิบาย/ชี้แจงเนื้อหาสาระที่สอนได้ชัดเจน	4.63	0.56	มากที่สุด
3. การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน	4.83	0.18	มากที่สุด
4. การสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม	4.37	0.61	มาก
5. ความสนุกสนานในกิจกรรม	4.30	0.70	มาก
ด้านเนื้อหา	4.45	0.54	มาก
1. เนื้อหาที่เรียนมีความสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน	4.20	0.81	มาก
2. เนื้อหาช่วยให้เห็นถึงความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ	4.40	0.62	มาก
3. การเรียนรู้เนื้อหาเน้นความเข้าใจและนำไปใช้มากกว่าการท่องจำ	4.67	0.71	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.22	0.28	มาก
1. กิจกรรมมีความน่าสนใจในการแสวงหาคำตอบอย่างสร้างสรรค์	3.93	0.25	มาก
2. ระยะเวลาที่ใช้มีความเหมาะสม	4.33	0.61	มาก
3. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	4.37	0.67	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดแก้ปัญหา	4.47	0.57	มาก

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
5. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการสื่อสาร	4.30	0.60	มาก
6. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ	3.90	0.40	มาก
ด้านการวัดและประเมิน	4.21	0.46	มาก
1. การวัดประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.30	0.70	มาก
2. การวัดประเมินผู้เรียนได้เนื้อหาที่ครบถ้วน	3.93	0.37	มาก
3. การประเมินผลสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.33	0.66	มาก
รวมทุกประเด็นการประเมิน	4.38	0.37	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เข้าอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.38$, $S.D. = 0.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเนื้อหา ($X = 4.45$, $S.D. = 0.54$) ด้านผู้สอน ($X = 4.37$, $S.D. = 0.19$) ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ($X = 4.22$, $S.D. = 0.28$) และด้านการวัดและประเมิน ($X = 4.21$, $S.D. = 0.46$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการพัฒนาและสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลมีองค์ประกอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการใช้ชีวิตในปัจจุบันที่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุตลอดเวลา รูปแบบของตัวอักษรที่มีความชัดเจนอ่านง่ายทำให้เกิดความรู้สึกเพลิดเพลินในการอ่านไม่เบื่อหน่าย มีคำชี้แจงเพื่ออธิบายการใช้การนำเสนอเนื้อหาของแต่ละเรื่องการจัดลำดับเนื้อหาสาระที่เหมาะสม และเนื้อหาของหลักสูตรนี้เป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์ โดยการดำเนินกิจกรรมเน้นให้ความรู้ความเข้าใจควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมเกิดทักษะความชำนาญในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นจนสามารถนำไปใช้ได้จริงเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น เมื่อเกิดหกล้มขณะเล่นกันช่วงพักกลางวันมีบาดแผลเลือดออก นักเรียนสามารถห้ามเลือดได้โดยใช้มือหรือผ้าสะอาดกดบาดแผลไว้ก่อนไปส่งที่ห้องพยาบาล หรือกรณีที่เพื่อนเป็นลมแดดกลางสนามนักเรียนสามารถปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้โดยนำผู้ป่วยมาหลบแดดให้อยู่ในที่ร่ม ถอดเสื้อคลุมที่ไม่จำเป็นออกและพัดให้ร่างกายเย็น เป็นต้น นับว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลมีบทบาทและสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะความรู้ในการช่วยเหลือตนเองแล้วยังสามารถช่วยผู้ประสบอุบัติเหตุให้ปลอดภัยหรือบรรเทาความเจ็บปวดได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความสำคัญของการปฐมพยาบาลของ Worrahan (2009) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปฐมพยาบาลว่าในช่วงชีวิตของมนุษย์ทุกคนจะต้องมีช่วงใดช่วงหนึ่งที่ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและสถานที่ โดยเฉพาะอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาลต้องกระทำอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นว่าผู้ให้การปฐมพยาบาลจะต้องเป็นแพทย์หรือพยาบาลเท่านั้น เมื่อมีการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยเกิดขึ้นผู้ประสบเหตุการณ์สามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างปลอดภัยหรือบรรเทาความเจ็บปวดได้ รวมถึงแนวคิดของ American Heart Association (2015) ได้กล่าวถึงความสำคัญและเป้าหมายของการปฐมพยาบาลว่าเพื่อช่วยชีวิตลดอาการที่เกิดขึ้นให้น้อยลง และช่วยให้หายเร็วขึ้น นอกจากนี้ ผลการพัฒนาหลักสูตรการอบรมของ Ruanjahn (2020) พบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เข้าอบรมมีทักษะความรู้นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำหลักสูตรนี้ใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรม อสม. ครู และนักเรียนในเขตชุมชนคอนแคว้นและชุมชนอื่นๆ ในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ได้

2. ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่เข้าอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือหลังการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เพิ่มมากขึ้นก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เป็นเพราะหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมจนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ และได้มีการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมีการสอนให้ความรู้กับผู้เรียนเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ประกอบด้วย สัปดาห์ที่ 1 เรื่อง การปฐมพยาบาลบาดแผล สัปดาห์ที่ 2 เรื่อง การปฐมพยาบาลกระดูกหัก สัปดาห์ที่ 3 เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ป่วยหมดสติเนื่องจากเป็นลม ชัก ซ็อก สัปดาห์ที่ 4 เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพและการใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ 1 สัปดาห์ที่ 5 เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพและการใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ 2 และสัปดาห์ที่ 6 เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นให้ครูใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะการเรียนรู้ร่วมกัน จากการที่นักเรียนสามารถช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุจากการเล่น เช่น หัวโน แผลถลอก เลือดออก หรือเป็นลม ฯลฯ โดยทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ด้วยความมั่นใจ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ระดับคะแนนความรู้ความสามารถและทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการฝึกอบรมของ Beach (1975) และ Good (1973) ได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมว่าเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้บุคคลมีทักษะความรู้และบุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Sariwat (2014) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperrative Learning Theory) ไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นให้ครูใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงแนวคิดของ Srimungkhun (2015) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ต่างคนต่างเรียนและร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khumthong (2019) ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาตามแนวคิดของกาเย่ เรื่อง การปฐมพยาบาลเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพทางการเรียน เรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกาเย่มีทักษะความรู้และทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมิน ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหามีความหลากหลาย นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหาที่นักเรียนต้องการที่จะรับความรู้ที่มีประโยชน์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จึงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากในการเรียนรู้ ผู้สอนเกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีความสุขและไม่รู้สึกเบื่อ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ เกิดเร้าความสนใจสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันในการปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินแล้วยังสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้แก่สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้านได้ด้วย จึงทำให้นักเรียนมีความรู้ที่พึงพอใจต่อการเรียนการสอนหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักสูตรของ Intarak (2008) ได้สรุปไว้ว่า หลักสูตรเป็นเนื้อหาสาระสำคัญและกิจกรรมต่างๆ ที่สนองวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruanjahn (2020) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเรื่อง “การปฐมพยาบาลผู้ป่วย

ถูกเดิน” สำหรับชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการอบรมในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หลักสูตรฝึกอบรมนี้สามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพยาบาลเบื้องต้น จากผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คะแนนการทดสอบความรู้หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมนักเรียนมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรม และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ ด้านเนื้อหา รองลงมา ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมิน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนการฝึกอบรมการปฐมพยาบาล ควรมีการปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้อตกลงก่อนการฝึกอบรมและหลักเกณฑ์ในการทดสอบขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของการฝึกอบรมได้
2. การฝึกอบรมการปฐมพยาบาลสำหรับเรื่องที่ยาก ควรให้เวลาในการทำงานของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนให้มากพอสมควร เพราะในแต่ละขั้นตอนต้องอาศัยการฝึกชำนาญ
3. การนำหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง จัดกิจกรรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียน ให้การช่วยเหลือชี้แนะตลอดการฝึกอบรม และสร้างแรงจูงใจนักเรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาประสิทธิภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในการนำหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลที่สร้างขึ้นไปใช้ เพื่อหาแนวทางในการปรับหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมการปฐมพยาบาลไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นเดียวกันในโรงเรียนกลุ่มสาธิต แล้วนำผลมาวิจัยมาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาแนวทางการปรับหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- American Heart Association. (2015). *2015 AHA guidelines update for CPR and ECC*. Retrieved November 15, 2020, from <https://www.cercp.org/images/stories/recursos/Guias%202015/Guidelines-RCP-AHA2015-Full.pdf>.
- Auamcharoen, S. (2012). *Curriculum development: Theory and practice*. Silpakorn University, Nakhon Pathom.
- Beach, Dale S. (1975). *Personnel: The Management of People at Work*. New York: Macmilland Company.
- Boonphorm, P. (2019). Knowledge on Elementary First Aid of the Primary School Students under the Bangkok Primary Educational Service Area Office Bangkok Yai District. *Journal of Learning Innovation and Technology*, 2(1), 73-83.
- Buangpetch, K. (2019). *The effects of physical education learning management using cooperative learning techniques on desirable characteristics of lower secondary school students*. Master's thesis, Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Department of Disease Control. (2005). *Disease control activity report 2005*. Nonthaburi: Department of Disease Control, Ministry of Public Health.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw - Hill Book, Co.
- Gordon, S.E. (1993). We do; therefore, we learn. *Training and Development*, 47(10), 47-52.
- Intarak, C. (2008). *Academic administration and supervision within educational institutions*. Pattani: Office of Academic Services, Prince of Songkhla University, Pattani.
- Hanpravit, N. (2020). *The training curriculum development on using google classroom for instruction for teachers in basic education*. Master's thesis (Curriculum and Instruction), Burapha University.
- Issleib, M., Kromer, A., Pinnschmidt, H.O., Süß-Havemann, C., & Kubitz, J.C. (2021). Virtual reality as a teaching method for resuscitation training in undergraduate first year medical students: a randomized controlled trial. *Scandinavian Journal of Trauma, Resuscitation and Emergency Medicine*, 29(27), 1-9.
- Johnson, D.W., Johnson, R.T. and Holubec, E.I. (1994). *The nuts and bolts of cooperative learning*. Edina. Minnesota: Interaction Book Company.
- Khaemmanee, T. (2018). *Pedagogical science: knowledge for effective learning process management*. Bangkok: Darn Sutha Press Co Ltd.
- Khamthong, P. (2019). *The effectiveness of a model for health education learning management according to Gange's concept on first aid for mathayomsuksa 1 students*. Master's thesis, Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Khumthong, P. (2019). *The effects of health education learning by gagne's instruction model to first aid basic skills in grade 7 students*. Master's thesis, Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum 2008*. Bangkok: Foreign Language Learning Subject Group, Teachers' Council Printing House.

- Moolmanee, T. (2009). *The effects of cooperative learning techniques on English language learning ability of mathayomsuksa 1 students at Khlong Kum School, Bueng Kum district, Bangkok*. Master's thesis, Srinakharinwirot University, Bangkok.
- National Institute for Emergency Medicine. (2022). *Situations and Trends in Health and Emergency Medicine (Global and Thailand)*. Ministry of Public Health, Nonthaburi.
- PaerKao, C. (2022). *Education and Skill of Basic Life Support on Acute Cardiac arrest for People in Khon Kaen community*. Faculty of Nursing, Khon Kaen University.
- Ruanjahn, G. (2020). Development of a Training Curriculum on First Aid Care for Emergency Patients Using in Dornkaew Community, Maerim District, Chiangmai Province. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 7(1), 184-198.
- Sariwat, L. (2014). *Psychology for teachers*. Bangkok: Odeon Store.
- Srimungkhun, S. (2015). *Theory of Learning*. Retrieved on January 16, 2023 from <https://www.gotoknow.org/posts/341272>.
- Woraharn, W. (2008). *Concepts of nursing administration: nursing administration*. Khon Kaen: Klang Nana Witthaya.

บทความวิชาการ
แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับ
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย
Guidelines for Measuring and Evaluating Competency-Based
Education Management for Improving the Quality of Education
in the 21st Century in Thailand

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ^{1,*} และ ดร.ณิ ปัญจรัตน์²

Phongsak Phakamach^{1,*} and Darunee Panjarattanakorn²

^{1,2}วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม

^{1,2}Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Nakhonphatom

*Email: phongsak.pha@rmutr.ac.th

Received 28 June 2023; Revised 20 August 2023; Accepted 21 August 2023

Abstract

This article aims to present guidelines for measuring and evaluating competency-based education (CBE) management for improving the quality of education in the 21st century in Thailand. The measurement and evaluation of learning outcomes has three components: (1) assessment for learning; (2) assessment while learning; and (3) assessment of learning. Competency-based curriculum management means formulating policies and procedures regarding the organization of learning processes, whereby educational institutions must have clear systems and mechanisms for curriculum development, measurement and evaluation, including quality assurance. The content of this article presents issues for CBE management for improving the quality of education with relevant details as follows: (1) the components and main characteristics of CBE management; (2) guidelines for measuring and evaluating the performance of educational measurement with CBE systems; and (3) guidelines for developing competency-based curriculum and competency-based learners, respectively. In addition, the details related to CBE management's measurement and evaluation process are clearly specified. Educational institutions have a role to play in supervising and monitoring the management of education to meet the requirements with quality. Moreover, teachers are responsible for preparing learning management plans and designing measurements and evaluations of competency-based learning management as required. Stakeholders in education management can apply CBE management to improve the quality of education in the 21st century to develop human resources with the potential for the development of Thailand.

Keywords: Education Management; Competency-Based; Quality of Education; 21st Century

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบและลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ ซึ่งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ การประเมินขณะเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะจะหมายถึงการกำหนดนโยบายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยสถาบันการศึกษาต้องมีระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล รวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน เนื้อหาในบทความนี้กล่าวถึงประเด็นสำหรับการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) องค์ประกอบและลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ 2) แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะและประสิทธิภาพของการวัดผลการศึกษาด้วยระบบการศึกษาฐานสมรรถนะ และ 3) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและสมรรถนะผู้เรียน ตามลำดับ อีกทั้งยังได้ระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะไว้อย่างชัดเจน สถาบันศึกษามีบทบาทในการกำกับติดตามการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งผู้สอนต้องทำหน้าที่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รวมถึงออกแบบการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่อิงสมรรถนะตามที่กำหนด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา; ฐานสมรรถนะ; คุณภาพการศึกษา; ศตวรรษที่ 21

บทนำ

กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาดิจิทัล (Digital Education) ที่เป็นอย่างรวดเร็วส่งผลให้การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เป็นพลวัตหรือไม่หยุดนิ่ง การดำรงชีวิตให้ประสบผลสำเร็จล้วนต้องอาศัยสมรรถนะแห่งตนที่ประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะชีวิตและการทำงาน รวมถึงระบบสนับสนุนการศึกษา (Sinlarat, 2020) ทั้งนี้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ต้องเรียนรู้และเข้าใจในสาระวิชาหลักและทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม มีองค์ประกอบที่เรียกย่อ ๆ ว่า 3R และ 4C เพื่อนำไปใช้ในการดำรงอยู่และการประกอบสัมมาอาชีพในอนาคต (Mongkhonvanit, 2017) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัดและการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม (Education Disruption) ยิ่งต้องผนึกกำลังกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้รับผิดชอบทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ (Competency) หรือบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes: LO) บนพื้นฐานของการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (Outcome-Based Learning: OBL) ตามกรอบแห่งการศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Outcome-Based Education: OBE) และการเรียนรู้ยุคใหม่ (Phakamach et al., 2022b; Fang et al., 2022) ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Proactive Learning) และใช้หลักการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) ให้มากขึ้น ซึ่งผู้เรียนต้องสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงองค์ความรู้โดยผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งการนำสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยที่ผ่านการสังเคราะห์แล้วเป็นเครื่องมือเสริมในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (Ferrerias-Garcia et al., 2021) ทั้งนี้ เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเปลี่ยนผ่านของความรู้ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งผู้เรียนและผู้สอนก็ต้องพัฒนาตนเองโดยเร่งด่วนเพื่อเข้าสู่โลกที่มีสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ใหม่ให้ได้อย่างกลมกลืน (Phakamach et al., 2022) อย่างไรก็ตาม ระบบสังคมเศรษฐกิจและการศึกษาดิจิทัลส่งผลให้พฤติกรรมผู้เรียนเปลี่ยนไป การปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประยุกต์ใช้สื่อสมัยใหม่ก็เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งท้าทายเพราะสังคมแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ที่มุ่งให้

ผู้เรียนไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่คอยรับรู้แต่ต้องเป็นผู้สรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญเพื่อการเข้าสู่ระบบการศึกษา 4.0 อย่างมีคุณภาพของประเทศไทย (Brauer, 2021; Juithong, 2022)

จากปรัชญาการศึกษาที่มีกระบวนการทัศน์เปลี่ยนไปจนถึงปัจจุบันที่สังคมต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีวิจรรย์ญาณ รู้จักแยกแยะได้ ว่าจะอะไรเหมาะสม มีการคิดใหม่ๆ มีจินตนาการสร้างสรรค์เชิงบวก รู้จักการเรียนรู้ การผลิตองค์ความรู้ และแบ่งปันความรู้ เข้าใจ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของโลกและสังคม สร้างสรรค์ผลผลิตใหม่เข้าสู่ตลาด สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้อย่างมั่นใจ ใช้ชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม และไม่เอาัดเอาเปรียบคนอื่นในสังคมไทยและสังคมโลก (Phakamach et al., 2021) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกรอบสมรรถนะหลักสำหรับการจัดการศึกษาของประเทศไทย 6 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการตนเอง (SM), (2) การสื่อสาร (CM), (3) การรวมพลังทำงานเป็นทีม (TC), (4) การคิดขั้นสูง (HOT), (5) การเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง (AC) และ (6) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน (SCN) ประกอบกับแนวโน้มการเรียนรู้ ของมนุษย์บนโลกยุคใหม่อันได้แก่ (1) การเรียนรู้แบบ Just in Time, (2) การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นเป้าหมาย (Purpose-driven), (3) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Truly Blended) และ (4) การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะเก่งรอบด้าน (T-Shape Development) เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญ ดังนั้นรูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมีการเปลี่ยนไปเป็นทักษะการเรียนรู้ขั้นสูง ทักษะที่ต้อง เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีหาความรู้และใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ (Learn How to Use) รวมถึงการฝึกอบรมให้เกิดความคิดริเริ่มจากประสบการณ์ตรงโดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบเข้มข้น และมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยรูปแบบการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (OECD, 2021) โดยผู้บริหารศึกษาย่อมเป็นกลไกสำคัญในการ กำหนดนโยบายและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกับการสร้างทักษะให้กับผู้เรียน (Denning, 2021) ส่วนผู้สอนถือเป็น ผู้อำนวยการเรียนรู้ (Coach) และผู้อำนวยการอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในกระบวนการเรียนการสอนแทนพร้อมปรับวิธีการสอน แบบบรรยายให้น้อยลงเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนและฝึกปฏิบัติการให้มากขึ้น โดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อย่างต่อเนื่องทั้งระบบ พร้อมทั้งการเน้นปรับปรุงกระบวนการสอนเชิงรุกรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา รวมถึงการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ให้มากที่สุด อีกทั้งควรมีการปรับปรุงข้อสอบโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานกลาง ในรูปแบบอัตนัยและปรนัยที่เน้นการคิดวิเคราะห์และวิปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน (Prasertsin et al., 2021)

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา แนวทวิวิชาการทางการศึกษามีการตื่นตัวและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถ หรือสมรรถนะ (Competency) ของผู้เรียนอย่างกว้างขวาง โดยได้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับบทบาท ของสถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการฝึกปฏิบัติในกระบวนการทางการศึกษาทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียน มีทักษะเพียงพอที่จะสามารถเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 (Alhashem et al., 2022) ซึ่งนำมาสู่ข้อเสนอแนะวิธีการ ปรับเปลี่ยนและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ระบบการวัดและประเมินผล และการปรับปรุงสาระสำคัญของหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีในศตวรรษที่ 21 อันจะนำไปสู่ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต (Hooda & Singla, 2021; Juithong, 2022) กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาของประเทศไทยได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาใหม่โดยการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560- 2579) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2573 (SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้ โดยมีจุดหมายที่มุ่งการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สอนที่ต้องมี คุณวุฒิการศึกษาและความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญการทางวิชาชีพจากประสบการณ์การทำงานจริงมาถ่ายทอดความรู้และ ฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นให้แก่ผู้เรียนโดยตรง ดังนั้น การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education: CBE) กำลังเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิรูปและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งของประเทศไทยและทั่วโลก ซึ่งต่างได้มีการนำเอาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมถึงกรณีศึกษามาประยุกต์ใช้โดยเร่งพัฒนาทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 ที่กันเรียกว่า “ฐานสมรรถนะ” เพื่อใช้ในการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะพื้นฐานในการประกอบ

อาชีพ การดำรงชีวิตประจำวัน และการนำสมรรถนะนั้นไปใช้ในการพัฒนาประเทศ (Cates et al., 2021; Phakamach & Panjarattanakorn, 2023)

บทความนี้มีเนื้อหาต่อเนื่องจากฉบับก่อนหน้าที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้เรื่อง “สถาปัตยกรรมการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21” (Phakamach & Panjarattanakorn, 2023) โดยระบุประเด็นวิวัฒนาการของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะประกอบด้วย แนวคิดและความเป็นมาของหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ สาระสำคัญและองค์ประกอบของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ และการจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ ส่วนบทความนี้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) องค์ประกอบและลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ 2) แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะโดยระบุประเด็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะและประสิทธิภาพของการวัดผลการศึกษาด้วยระบบการศึกษาฐานสมรรถนะ ท้ายที่สุดกล่าวถึง 3) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและสมรรถนะผู้เรียนโดยระบุประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย
2. เพื่อนำข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. บุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับสามารถนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับสามารถนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยไปประยุกต์ใช้สำหรับการกำหนดนโยบายและระเบียบปฏิบัติในการพัฒนารูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะตามความเหมาะสม

องค์ประกอบและลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ

การนำสมรรถนะมาเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาโดยมีการกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียนทุกระดับ ถือเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยรวมได้ ซึ่งทำให้ระบบการศึกษามีเป้าหมายชัดเจน มีความเข้าใจตรงกัน การนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมไปถึงจนถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในงานต่าง ๆ ในสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และการประเมินผลที่เน้นองค์รวมของสมรรถนะที่ควรเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยตรง ทั้งทางด้านการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่อิงสมรรถนะหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ จึงเกิดเป็นการศึกษาอิงสมรรถนะ (CBE) (Levesque & Wake, 2021) โดยสรุปองค์ประกอบของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะทั่วไปประกอบด้วย 1) หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence/Competency), 2) สมรรถนะย่อย (Element of Competence), 3) เกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) และ 4) เงื่อนไข/ของเขตการปฏิบัติ

(Conditions/Range of Variables) ซึ่งจำเป็นต้องระบุในแผนการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาในหลักสูตรอย่างชัดเจนด้วย ส่วนลักษณะของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะสามารถสรุปโดยภาพรวมได้ดังนี้ (Phakamach & Panjarattanakorn, 2023)

1) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes/Course Outcomes) อย่างชัดเจน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้เมื่อสำเร็จการศึกษา (Expected Learning Outcomes: ELO) จากการที่ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบตามสมรรถนะการเรียนรู้ที่กำหนด

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centeredness) โดยการเลือกใช้สื่อดิจิทัล นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย รวมถึงอุปกรณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติภาระงาน (Task-oriented Activities) ได้สำเร็จตามสมรรถนะการเรียนรู้ที่กำหนด รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์สมรรถนะที่กำหนด

3) การกำหนดให้ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติภาระงานให้สำเร็จโดยใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) ในการประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคน อีกทั้งมีการบันทึกรายงานผลข้อมูลสมรรถนะเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนในครั้งถัดไป

แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

1. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเพื่อให้รู้ว่าผลการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนมีคุณภาพจริงหรือไม่ และมีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) หรือพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ จึงจำเป็นต้องประเมินการเรียนรู้เพื่อแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ของการประเมินการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Assessment: CBA) มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ (Prasertsin et al., 2021; Srivastava et al., 2021) ได้แก่

1) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) หมายถึง การประเมินเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน การปรับปรุงวิธีการเรียนรู้หรือวิธีการทำงานของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล แนวคิดสำคัญของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ก็คือ การประเมินในห้องเรียนขณะที่จัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันสูงผ่านช่องทางการสื่อสารที่เป็นคำถามหรือบทสนทนาให้คิด พัง และให้คำตอบเพื่อสะท้อนความคิดและวิถีปฏิบัติที่ได้เรียนรู้มา การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) เป็นสำคัญ

2) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนในขณะที่เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนประเมินตนเองว่าเขาทำอะไร เขาทำอะไรได้ และใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ การให้ผู้เรียนออกแบบแผนการเรียนรู้และกลยุทธ์ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง การประเมินตามแนวทางนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้าด้วยตนเองเช่นกัน

3) การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) หมายถึง การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรหรือผลลัพธ์การเรียนรู้เพียงใด ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมินตามแนวทางนี้และเป็นการประเมินสรุปผลโดยภาพรวม (Summative Assessment)

Perera, Babatunde, Pearson, and Ekundayo (2017) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะตามรูปแบบมาตรฐานจะเน้นการใช้การประเมินตามสภาพจริงจากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (Self-Assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) เป็นต้น กระบวนการวัดและประเมินผลที่ใช้

สถานการณ์และคอมพิวเตอร์เป็นฐานเพื่อให้บริบทเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น การเตรียมบริบทเป็นข้อความ รูปภาพ วีดีโอ แพลตฟอร์มดิจิทัล และสถานการณ์จำลองบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถที่จะประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน โดยการประเมินจะเป็นไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากพบว่าไม่ผ่านก็จะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป ส่วนการรายงานผลตามสมรรถนะนั้นเป็นการใช้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ Goldman and Scott (2016) ที่ให้ความเห็นว่าการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะเป็นการวัดความสามารถของผู้เรียนเทียบกับมาตรฐานของประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐานเพื่อวิเคราะห์ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทุกระดับ การประเมินตามความสามารถให้ความสำคัญกับผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงหลักสูตรรายวิชา และการที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นต้น

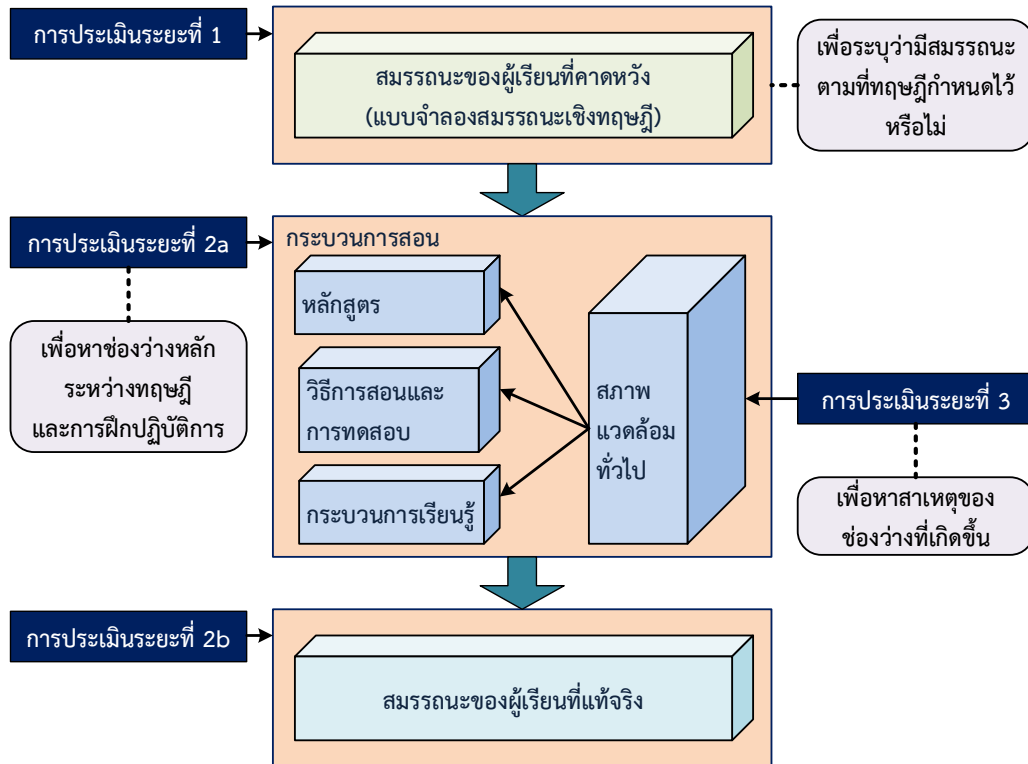
Srivastava, Gupta, and Jaiswal (2021) ได้ให้แนวคิดสำหรับการประเมินผลการสอนฐานสมรรถนะไว้ว่าการประเมินผลการสอนฐานสมรรถนะเน้นรูปแบบการประเมินผล 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การประเมินผลฐานสมรรถนะตามแบบจำลองเชิงทฤษฎี (Evaluation of Theoretical Competence Model)

ระยะที่ 2 การประเมินผลการสอนและคัดกรองผู้เรียนตามสมรรถนะ (Evaluation of the Teaching Process and of the Real Learner Competencies through a Screening)

ระยะที่ 3 การประเมินผลรายละเอียดกระบวนการสอนที่เป็นรูปธรรม (Detailed Evaluation of Concrete Aspects of the Teaching Process)

แบบจำลองการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแสดงดังภาพที่ 1 ทั้งนี้การประเมินระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เป็นรูปแบบการประเมินผลการสอนฐานสมรรถนะที่สามารถใช้ได้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่เมื่อถูกนำมาใช้ในการประเมินผลฐานสมรรถนะในระดับอุดมศึกษาก็ต้องมีการปรับปรุงบริบทให้เหมาะสม ดังนั้นการประเมินในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 จึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องเพราะการดำเนินการตาม 2 ระยะนี้ ทำให้ผู้สอนสามารถรู้ถึงสมรรถนะใดที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี (ระยะที่ 1) กระบวนการสอนส่งเสริมสมรรถนะให้แก่ผู้เรียนหรือไม่ (ระยะที่ 2a) และผู้เรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามที่กำหนดไว้หรือไม่ (ระยะที่ 2b) การประเมินผลสามารถสิ้นสุดในระยะนี้ได้ถ้ากระบวนการสอนสามารถพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้ตรงตามเป้าหมายที่วินิจฉัยแล้ว อย่างไรก็ตาม หากเกิดช่องว่างของการพัฒนาสมรรถนะจากการประเมินผลในระยะที่ 2b อาจมีการประเมินผลรายละเอียดกระบวนการสอนที่เป็นรูปธรรมในระยะที่ 3 เพื่อการหาแนวทางการลดช่องว่างของการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้ในลำดับถัดไป (Prasertsin et al., 2021)

ภาพที่ 1 แบบจำลองการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

นอกจากนี้ Macchi Silva and Ribeiro (2021) กล่าวถึงการประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติ (Performance-Based Assessment) โดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้และวิธีการปฏิบัติ ซึ่งมักจะมีการประเมินทักษะ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ทักษะตามภาระงาน (Task Skills) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติภาระงานแต่ละเรื่อง
- 2) ทักษะการจัดการภาระงาน (Task Management Skills) หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับภาระงานและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติภายใต้งานนั้น ๆ
- 3) ทักษะในการแก้ปัญหาและคาดการณ์อุปสรรคปัญหาที่อาจเกิดขึ้น (Contingency Skills) หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและคาดการณ์อุปสรรคปัญหาที่อาจเกิดขึ้น การประเมินทักษะนี้ใช้ได้ดีโดยกำหนดเป็นสถานการณ์จำลอง
- 4) ทักษะตามบทบาท/งานที่รับผิดชอบ/สภาพแวดล้อม (Job/Role/Environment Skills) หมายถึง ความสามารถในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนด การประเมินทักษะนี้จะรวมถึงสมรรถนะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย

ในขั้นนี้สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า เกณฑ์ปฏิบัติเป็นผลการเรียนรู้ซึ่งคาดหวังให้ผู้รับการอบรมหรือผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อสำเร็จการศึกษา ดังนั้นการวางแผนการจัดการจัดการเรียนการสอนด้านสมรรถนะต้องกำหนดจุดประสงค์การปฏิบัติ (Performance Objective) หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่แท้จริง สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และการประเมินผลต้องสอดคล้องกับเกณฑ์การปฏิบัติจึงจะเกิดการเรียนการสอนและการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ เพราะใช้สมรรถนะเป็นตัวกำหนดตั้งแต่การจัดการเรียนการสอนจนถึงการวัดและประเมินผล อีกทั้งนักการศึกษา Suresh Kumar and Aithal (2019) และ Fahrenbach (2022) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดการวัดและการประเมินผล

ว่าเป็นตัวบ่งชี้หลักในการวัดผลการทำงานและเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยมีการบูรณาการอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการประเมินผลนั้นสามารถใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต (Observation), การสาธิต (Demonstration) และการตั้งคำถาม (Questioning) รวมถึงแบบทดสอบและข้อสอบอัตนัย (Pen and Paper Test and Essays) ซึ่งใช้การประเมินด้านความรู้จากการสอบปากเปล่า (Oral Test), การทำโครงงาน (Mini Projects), สถานการณ์จำลอง (Simulations), แฟ้มผลงาน (Portfolios) และการประเมินผลโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน (Computer-Based Assessment) โดยมีโปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบ การประมวลผล การบันทึกผล และการรายงานผลเพื่อการปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ในครั้งต่อไป

2. ประสิทธิภาพของการวัดผลการศึกษาด้วยระบบการศึกษาฐานสมรรถนะ

Shet, Patil, and Chandawarkar (2019) กล่าวโดยสรุปว่า ระบบการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education System: CBES) จะมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะการทำงานที่ประกอบด้วยทักษะและความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย ซึ่งมีการผสมผสานกับทัศนคติที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ อีกทั้งยังมีการนำวิธีการสอนที่หลากหลายรวมถึงการเรียนการสอนที่มีการฝึกประสบการณ์หรือการฝึกภาคสนาม โดยมุ่งเน้นให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ด้านการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพในการวัดผลการศึกษา ดังนั้นระบบการศึกษาฐานสมรรถนะจึงสามารถแสดงถึงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมถึงคุณลักษณะของบุคคลที่คาดหวังของสถานประกอบการในการจ้างงานได้ดีที่สุด นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของการวัดผลการศึกษาด้วยระบบฐานสมรรถนะสำหรับการใช้วัดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาทุกระดับโดยภาพรวม ได้แก่ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และระบบไอซีที ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมและกระบวนทัศน์ และทักษะอาชีพ ดังนั้น ประสิทธิภาพของการวัดผลการศึกษาด้วยระบบการศึกษาฐานสมรรถนะทุกระดับจะสามารถระบุถึงความสามารถที่แท้จริงของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้นั่นเอง

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและสมรรถนะผู้เรียน

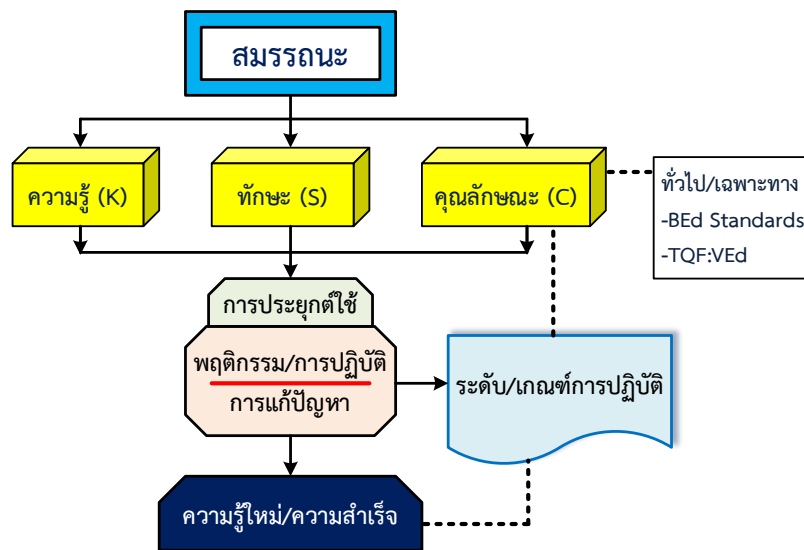
1. การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยจะใช้หลักสูตรแกนกลางสำหรับการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการเรียนรู้ที่กำหนดในศตวรรษที่ 21 ส่วนในระดับอาชีวศึกษาได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับอาชีวศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ สถาบันการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุสมรรถนะการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลตามบริบทที่กำหนดในระดับอุดมศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรที่ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร คุณลักษณะรายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล เป็นต้น ในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับอุดมศึกษาต้องออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (OBE) โดยกำหนดให้ผู้เรียนแสดงออกถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งคุณลักษณะทั่วไป (Generic Learning Outcome: GLO) และคุณลักษณะเฉพาะ (Specific Learning Outcomes: SLO) ซึ่งหลักสูตรต้องแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ (Knowledge), ทักษะ (Skills), จริยธรรม (Ethics), ลักษณะบุคคล (Character/Attribute) และทักษะเฉพาะทาง (Specific) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมายหลัก นั่นคือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม (Holistic) ทั้งในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต โดยเป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน หรือเรียนรู้เพื่อให้อาจสามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช้การเรียน

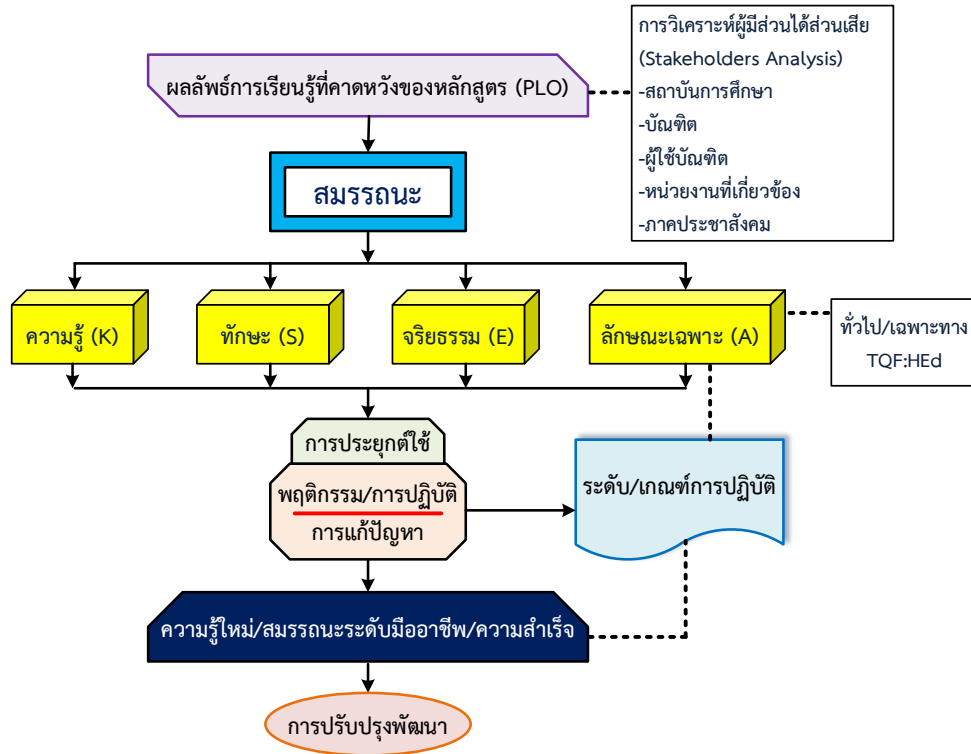

เพื่อรู้เท่านั้น (Chandan et al., 2022) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญการหรือเชี่ยวชาญ (Chomkai et al., 2019) นอกจากนี้ ยังเป็นการเรียนการสอนที่มีลักษณะการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งจะได้รับ การนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ซึ่งการเรียนการสอนเป็นการบูรณาการนั้น ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็วหรือช้าแตกต่างกันได้ ในส่วนการให้ ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (Elatia et al., 2021) ดังนั้นสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ กับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาแสดงดังภาพที่ 2 ส่วนแนวทางการพัฒนา หลักสูตรฐานสมรรถนะกับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาแสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะกับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน
ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้กำหนดเป็นรูปแบบ การวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาสามารถนำไปใช้กำหนดเป็น แนวทางสำหรับการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในประเทศไทย โดยมีแผนการ ปรับใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเริ่มต้นด้วยการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและความพร้อมในการปรับใช้ หลักสูตรในสถานศึกษาต่าง ๆ ติดตามด้วยการปรับปรุงพื้นฐานและยกระดับความพร้อมของสถานศึกษาผ่านการดำเนินงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบาย การให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาสถาบันการศึกษา การนำรูปแบบหรือกลไกไปสู่การปฏิบัติจากกรณีศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้การปรับใช้หลักสูตร เป็นไปโดยราบรื่นและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้ตรงตามสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สู่ตลาดแรงงานได้จริง (Ahmad, 2020; Gupta et al., 2022)

ภาพที่ 3 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะกับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะก็คือ การกำหนดนโยบายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องมีระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตรรวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Kennedy & Birch, 2020; Martinez Casanovas et al., 2022) เพราะกลไกต่าง ๆ ต้องมีการบูรณาการโดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญตามลำดับต่อไปนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรที่ต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับปรัชญาและพันธกิจของสถาบันการศึกษาแห่งนั้น โดยมีการสำรวจเพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Analysis) ที่ประกอบด้วยบุคลากรของสถาบันการศึกษา บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม เพื่อให้สามารถกำหนดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (OBE) และถ่ายทอดให้เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- 1.1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังต้องมีความชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบันการศึกษา
- 1.2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังต้องครอบคลุมทั้งความรู้และลักษณะทั่วไปรวมถึงความรู้และทักษะเฉพาะทาง
- 1.3) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังต้องสะท้อนถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างชัดเจน

2) การออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (OBE) ผู้เรียนต้องแสดงออกถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งในส่วนของคุณลักษณะทั่วไป (GLO) และคุณลักษณะเฉพาะ (SLO) ส่วนการวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด

3) การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้าน (ความรู้ ทักษะ จริยธรรม ลักษณะบุคคล และทักษะเฉพาะทาง) ต้องแสดงถึงกลยุทธ์การเรียนการสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้และกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้โดยอาศัยหลักการของ Bloom's Taxonomy ซึ่งแสดงเป็นตารางพัฒนาการการเรียนรู้ของผลลัพธ์การเรียนรู้ (SPOs) โดยภาพรวมของหลักสูตร

4) การประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรโดยอาศัยกลไกคุณภาพโดยรวมที่ประกอบด้วย การวางแผน (Quality Planning), การกำกับติดตาม (Quality Control) และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Quality Improvement) เพื่อรับประกันคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาเชิงประจักษ์

2. การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

การนำกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะหลักมาสู่การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในชั้นเรียนและสถาบันการศึกษาสามารถทำได้หลายแนวทาง สำนักงานสภาการศึกษาไทยได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน 6 แนวทาง (Office of the Education Council, 2020) โดยสามารถเลือกใช้ได้ตามความพร้อมและบริบทของสถาบัน ดังนี้

แนวทางที่ 1 ใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นเพิ่มขึ้นจนเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

แนวทางที่ 2 ใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต่อยอดเพิ่มเติมจากงานเดิมให้ต่อเนื่องไปถึงขั้นการฝึกฝนการนำความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ได้เรียนรู้แล้วไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

แนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกันและเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

แนวทางที่ 4 สมรรถนะเป็นฐานผลานตัวชี้ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเป็นตัวตั้งและนำตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไปพร้อมกันกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่ต้องการ โดยนำสมรรถนะและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไปพร้อมกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต

แนวทางที่ 5 บูรณาการผลานหลายสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะหลากหลายสมรรถนะเป็นตัวตั้งและวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเป็นองค์รวมโดยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่สอดคล้องกับปรัชญาการสอนแบบสมรรถนะเป็นฐานมากที่สุด

แนวทางที่ 6 สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน เป็นการสอดแทรกสมรรถนะที่ส่งเสริมการทำกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น โดยการใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำอยู่แล้วเป็นสถานการณ์ในการฝึกฝนสมรรถนะ และเมื่อฝึกพัฒนาสมรรถนะนั้นได้อย่างคล่องแคล่วและผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้เรียนจะค่อย ๆ มีสมรรถนะนั้นได้อย่างแท้จริง โดยสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตจริง

เนื้อหาที่กล่าวมาทั้งหมดได้ระบุถึงแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย ดังนั้น ในการนำไปใช้ในทางปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือในการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของสถาบันการศึกษา และการเพิ่มสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนควรศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ข้อดี ข้อเสีย และวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ อีกทั้งผู้บริหารควรพัฒนาระเบียบปฏิบัติหรือกลไกในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม

โดยอาจจัดทำเป็นรายงานสมรรถนะของผู้เรียนทุกภาคการศึกษาเพื่อนำมาเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงประจักษ์ในลำดับถัดไป

บทสรุป

จากเนื้อหาที่กล่าวมาในบทความฉบับที่ผ่านมาและข้อมูลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สาระสำคัญของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะก็คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ การประเมินขณะเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การประเมินผลฐานสมรรถนะตามแบบจำลองเชิงทฤษฎี ระยะที่ 2 การประเมินผลการสอนและคัดกรองผู้เรียนตามสมรรถนะ และระยะที่ 3 การประเมินผลรายละเอียดกระบวนการสอนที่เป็นรูปธรรม การวัดและการประเมินผลจะเป็นตัวบ่งชี้หลักในการวัดผลการทำงานของหลักสูตรและผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพโดยบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร รวมถึงทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีการบูรณาการอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการประเมินผลนั้นสามารถใช้ได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การสังเกต การสาธิต การตั้งคำถาม แบบทดสอบ และข้อสอบอัตนัย เป็นต้น โดยใช้ในการประเมินด้านความรู้ การสอบปากเปล่า การทำโครงการ สถานการณ์จำลอง แฟ้มผลงาน รวมถึงการประเมินผลโดยการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการจัดทำฐานข้อมูลและรายงานผลตามสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาในลำดับถัดไป

เมื่อพิจารณาถึงปรัชญาของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะสามารถกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมายหลัก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง การเรียนรู้เพื่อให้สามารถนำไปใช้การได้จริงในการดำรงชีวิตท่ามกลางสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว-ช้าแตกต่างกันได้ในส่วนการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด การประเมินการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBA) มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ 2) การประเมินขณะเรียนรู้ และ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยระบบการวัดและประเมินผลที่ดีต้องมีการบันทึกและรายงานผลเป็นระยะ ๆ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เห็นคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียนในแต่ละช่วงเวลา อีกทั้งกระบวนการวัดและประเมินผลต้องมีรูปแบบที่น่าเชื่อถือและมีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือถึงจะทำให้สามารถสะท้อนถึงสมรรถนะแห่งความเป็นจริงของผู้เรียนได้ สิ่งสำคัญของการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะก็คือ การกำหนดนโยบายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยสถาบันการศึกษาต้องมีระบบและกลไกในการพัฒนาหลักสูตรรวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะกลไกต่าง ๆ ต้องมีการบูรณาการโดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญตามลำดับ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรที่ต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับปรัชญาและพันธกิจของสถาบันการศึกษาแห่งนั้น 2) การออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (OBE) 3) การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้าน (ความรู้ ทักษะ จริยธรรม ลักษณะบุคคล และทักษะเฉพาะทาง) และ 4) การประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรโดยอาศัยกลไกคุณภาพโดยรวม

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับสามารถนำแนวทางนี้ไปใช้กำหนดนโยบายและระเบียบปฏิบัติสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลตามความเหมาะสมซึ่งต้องเน้นสมรรถนะหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยแท้จริงจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรรายวิชา ส่วนบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับสามารถนำแนวทางนี้ไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการ

เรียนการสอนฐานสมรรถนะในสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ
เพื่อการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการนี้ได้รับทุนสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่จากวิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ผู้เขียนขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Alhashem, F., Agha, N. and Mohammad, A. (2022). Required competencies for e-learning among science and mathematics supervisors: post-pandemic features of education. *International Journal of Information and Learning Technology*, 39(3), 240-255.
- Ahmad, T. (2020). Scenario based approach to re-imagining future of higher education which prepares students for the future of work. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 10(1), 217-238.
- Brauer, S. (2021). Towards competence-oriented higher education: a systematic literature review of the different perspectives on successful exit profiles. *Education + Training*, 63(9), 1376-1390.
- Cates, S.V., Doyle, S., Gallagher, L., Shelton, G., Broman, N. and Escudier, B. (2021). Making the case for virtual competency-based education: Building a twenty-first century small business workforce. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 11(1), 282-295.
- Chandan, K., Kealey, C., Timpson, P. and Murphy, B. (2022). Blended learning model incorporating online learning for a competency-focused, work-based learning (WBL) programme – allied healthcare case-study. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 12(4), 791-806.
- Chomkai, P., Singlop, S. and Thongsorn, P. (2019). The curriculum development of competency based on attributes of students hands-on Rajamangala University of Technology Tawan-Ok. *Journal of Education Naresuan University*, 21(2), 189-200.
- Denning, S. (2021). A powerful diagnostic tool for 21st century management. *Strategy & Leadership*, 49(1), 3-9.
- ELAtia, S., Ipperciel, D., Zaiane, O., Bakhshinategh, B. and Thibaudeau, P. (2021). Graduate Attributes Assessment Program. *International Journal of Information and Learning Technology*, 38(1), 117-134.
- Fang, Y., Paine, L. and Huang, R. (2022). Continuity and change: Chinese lesson study redefined in the context of key competencies-based reform. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 11(2), 49-59.
- Fahrenbach, F. (2022). A design science approach to developing and evaluating items for the assessment of transversal professional competences. *Education + Training*, 64(1), 21-40.
- Ferreras-Garcia, R., Sales-Zaguirre, J. and Serradell-López, E. (2021). Developing entrepreneurial competencies in higher education: a structural model approach. *Education + Training*, 63(5), 720-743.
- Goldman, E. and Scott, A.R. (2016). Competency models for assessing strategic thinking. *Journal of Strategy and Management*, 9(3), 258-280.
- Gupta, N., Vrat, P. and Ojha, R. (2022). Key drivers that impact the quality of education – a holistic approach", *Journal of Advances in Management Research*, 19(3), 488-510.

- Hooda, A. and Singla, M.L. (2021). Core – competencies – a key to future – oriented and sustainable e-governance implementation: a mixed method research. *Transforming Government: People, Process and Policy*, 15(1), 80-107.
- Juithong, S. (2022). The effects of competency-based learning design for enhancing student teacher’s teaching. *Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)*, 12(1), 15-29.
- Levesque, V.R. and Wake, C.P. (2021). Organizational change for sustainability education: a case study of one university’s efforts to create and implement institution-wide sustainability competencies. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(3), 497-515.
- Kennedy, M. and Birch, P. (2020). Reflecting on outcome-based education for human services programs in higher education: a policing degree case study. *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*, 6(2), 111-122.
- Macchi Silva, V.V. and Ribeiro, J.L.D. (2021). A discussion on using quantitative or qualitative data for assessment of individual competencies. *Personnel Review*, 50(6), 1460-1478.
- Martínez Casanovas, M., Ruíz-Munzón, N. and Buil-Fabregá, M. (2022). Higher education: the best practices for fostering competences for sustainable development through the use of active learning methodologies. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(3), 703-727.
- Mongkhonvanit, J. (2017). Thailand’s dual education system: a way forward. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 7(2), 155-167.
- OECD. (2021). *Innovating Education and Educating for Innovation: The Power of Digital Technologies and Skills*. OECD Publishing, Paris.
- Office of the Education Council. (2020). *Proactive competency-based learning management*. Bangkok: 21 Century Co., Ltd.
- Perera, S., Babatunde, S.O., Pearson, J. and Ekundayo, D. (2017). Professional competency-based analysis of continuing tensions between education and training in higher education. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 7(1), 92-111.
- Phakamach, P. and Panjarattanakorn, D. (2023). Competency-Based Education Management Architecture Follows the 21st Century Approach to Educational Reform. *Journal of Research for Learning Reform*, 6(1), 36-50.
- Phakamach, P., Phomdee, R. and Wachirawongpaisarn, S. (2021). The educational innovative organization in the digital era model for higher education management under new normal situations in Thailand. *Proceedings of Research Administration Network Conference 2021*, August 5-6, 2021. 349-363. Thailand: Srinakharinwirot University.
- Phakamach, P., Senarith, P. and Wachirawongpaisarn, S. (2022a). The metaverse in education: The future of immersive teaching & learning. *RICE Journal of Creative Entrepreneurship and Management*, 3(2), 75-88.
- Phakamach, P., Senarith, P., Wachirawongpaisarn, S. and Phakamach, V. (2022b). The study of elements of educational innovative organization in the digital era for science school appropriate in Thailand. *Journal of Teacher Professional Development*, 3(2), 33-49.

- Prasertsin, U., Srihasnet, K. and Laonoi, A. (2021). Guidelines for competency-based assessment in 21st century. *Journal of Educational Measurement, Mahasarakham University, 27(2)*, 16-31.
- Shet, S.V., Patil, S.V. and Chandawarkar, M.R. (2019). Competency based superior performance and organizational effectiveness. *International Journal of Productivity and Performance Management, 68(4)*, 753-773.
- Sinlarat, P. (2020). The path to excellence in Thai education. *RICE Journal of Creative Entrepreneurship and Management, 1(2)*, 60-75.
- Srivastava, P.K., Gupta, M. and Jaiswal, B. (2021). RepGrid: a new way of identifying and assessing teaching competency. *Journal of Applied Research in Higher Education, 13(2)*, 577-590.
- Suresh Kumar, P.M. and Aithal, P.S. (2019). Competency assessment and grading in higher education. *International Journal of Multidisciplinary & Allied Studies, 6(12)*, 127-136.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. นโยบายการตีพิมพ์เผยแพร่

วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ จัดทำโดยสถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานวิจัย องค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ วารสารจัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม) ออกเผยแพร่ในเดือนมิถุนายน และ ธันวาคม โดยเปิดรับบทความจากทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ทั้งบทความวิจัย (Research articles) บทความวิชาการทั่วไป (General academic articles) บทความปริทัศน์ (Review articles) และบทความวิจารณ์หนังสือ (Book articles) ซึ่งบทความที่เสนอมาอาจเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ผู้สนใจสามารถส่งต้นฉบับที่กองบรรณาธิการวารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ หรือทางระบบ SWU e-Journals System (<http://ejournals.swu.ac.th>) โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ

2. การจัดเตรียมต้นฉบับ

2.1 ผู้เขียนกรอรายละเอียดในใบนำส่งบทความเพื่อส่งพิจารณาและประเมินคุณภาพ

2.2 จัดทำบทความตามข้อกำหนดรูปแบบการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความของวารสาร โดยบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า ขนาดกระดาษ A4

2.3 ส่งต้นฉบับบทความ จำนวน 2 ชุด ดังนี้

(1) บทความชุดที่ 1 ให้ระบุชื่อผู้เขียนและสถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษา พร้อมทั้งบันทึกไฟล์บทความชุดที่ 1 (PDF และ Word)

(2) บทความชุดที่ 2 ไม่ต้องระบุชื่อผู้เขียนและสถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษา และกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

3. ข้อกำหนดรูปแบบการจัดพิมพ์บทความ

ต้นฉบับบทความทุกรูปแบบสามารถนำเสนอได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนบทคัดย่อ และส่วนเนื้อเรื่องมีความยาวรวมกันระหว่าง 10-16 หน้า ทั้งนี้ ถ้าบทความใดมีความยาวมากกว่า 16 หน้า ทางกองบรรณาธิการจะเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมอีกครั้งโดยจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความด้วยโปรแกรม Microsoft Word ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK, สำหรับหัวเรื่องให้ใช้ตัวหนาขนาด 18 point ชื่อผู้เขียนขนาด 14 point สถาบันต้นสังกัดของผู้เขียนขนาด 12 point ส่วนของเนื้อหาขนาด 14 point และให้ตั้งค่าหน้ากระดาษเป็นขนาด A4 (8.5 x 11 นิ้ว) จัดเป็นคอลัมน์เดี่ยวระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็น Single space โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนบทคัดย่อ

1) บทคัดย่อ ประกอบด้วยชื่อเรื่อง (Title) ของคณะผู้วิจัย (Authors) ชื่อสถาบันและเนื้อหา (Body) พร้อมคำสำคัญ (Keywords)

2) ชื่อเรื่องความยาวไม่เกิน 2 บรรทัด ให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ยกเว้นคำนำหน้านาม (Article) คำบุพบท (Proposition) และคำสันธาน (Conjunction) ให้พิมพ์เป็นตัวพิมพ์เล็ก

3) ชื่อคณะผู้วิจัย พิมพ์ด้วยตัวอักษรขนาด 14 point ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามหรือคุณวุฒิ และใส่ดอกจัน (Asterisk, *) หลังนามสกุลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงาน (Corresponding author) สำหรับภาษาไทยให้เว้น

วรรค 2 เคาะระหว่างชื่อผู้วิจัยและผู้วิจัยคนสุดท้ายให้ใส่ "และ" นำหน้าโดยไม่ต้องเว้นวรรคและสำหรับภาษาอังกฤษให้ใส่จุลภาค (Comma) หลังนามสกุลยกเว้นคนสุดท้ายให้นำหน้าด้วย "and" และไม่ต้องใช้จุลภาค หน้า "and"

4) ชื่อสถาบัน ขึ้นบรรทัดใหม่พิมพ์ด้วยอักษรขนาด 12 point หากมีมากกว่า 1 สถาบัน ให้ใช้ตัวเลขยก (Superscript) กำกับหน้าชื่อสถาบันและหลังชื่อผู้วิจัยให้ตรงกัน อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานพิมพ์บรรทัดใหม่ได้ชื่อสถาบันด้วยตัวอักษรขนาด 12 point

5) เนื้อหาในบทคัดย่อ ควรครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และอภิปรายผล สรุปผลการวิจัย

6) คำสำคัญ ให้ขึ้นบรรทัดใหม่มีจำนวนอย่างน้อย 3-5 คำ โดยใช้คำที่สื่อความหมายในการค้นอย่างชัดเจน

ส่วนเนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องประกอบด้วยบทนำ (Introduction) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objective) ทบทวนวรรณกรรม (Literature review) กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual framework) วิธีดำเนินการวิจัย (Research method) ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Results and discussion) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) ข้อเสนอแนะ (Recommendation) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) และเอกสารอ้างอิง (References) สำหรับบทความวิชาการอาจจะมีรูปแบบการนำเสนอหรือหัวข้อที่แตกต่างออกไปตามความเหมาะสม ทั้งนี้ รายละเอียดของบทความวิจัยมีดังนี้

1) บทนำ เป็นส่วนอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยหรือการศึกษา ตลอดจนสรุปผลการทบทวนวรรณกรรมหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างกระชับเพื่อส่งเสริมที่มาของงานวิจัยสำคัญและชัดเจนมากขึ้น

2) วัตถุประสงค์การวิจัย อาจจะต้องเลือกนำเสนอในรูปแบบของคำถามวิจัยหรือสมมติฐานการวิจัยเพียงอย่างเดียวหนึ่ง โดยเป็นการนำเสนอสิ่งที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน

3) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ควรวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน โดยมีเนื้อหาไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ

4) กรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนอสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการทำนั้นมีรูปแบบและทิศทางใด มีประเด็นใดบ้างที่ต้องการทำวิจัย แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่กำหนดไว้เป็นข้อสมมติฐานในการศึกษาวิจัย โดยให้ผู้เขียนนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแผนภาพ

5) วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการอธิบายวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบและประเภทของการวิจัยที่มีรายละเอียดแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม

6) ผลการวิจัยและอภิปรายผล เป็นการนำเสนอผลจากการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย ควรนำเสนออย่างตรงประเด็นและอภิปรายผลควบคู่ไปกับผลการวิจัยในแต่ละส่วน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงานวิจัยก่อนหน้าหรือเปรียบเทียบกับหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

7) สรุปผลการวิจัย เป็นการนำเสนอสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาหรือการวิจัยอย่างกระชับและเข้าใจได้ง่าย ควรมีการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยหรือการศึกษาเพิ่มเติมเข้าไปด้วย

8) ข้อเสนอแนะ เป็นข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

9) กิตติกรรมประกาศ เป็นการระบุแหล่งทุนสนับสนุนการศึกษาหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการศึกษา

10) เอกสารอ้างอิง เป็นการเขียนรายการเอกสารที่ใช้ในการอ้างอิงในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาทั้งหมด โดยให้ยึดรูปแบบ APA (American Psychological Association) ในการเขียนบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด (โปรดดูคำอธิบายเพิ่มเติมในส่วนของเอกสารอ้างอิง) ดังนี้

เอกสารอ้างอิงเขียนอ้างอิงโดยใช้รูปแบบ APA (American Psychological Association) ไม่น้อยกว่า 10 รายการ ซึ่งบทความในวารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ใช้การอ้างอิงภาษาอังกฤษทั้งหมด ดังนั้นกรณีรายการอ้างอิงเป็นภาษาไทยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น โดยเรียงตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษ A-Z (ทั้งอ้างอิงภาษาอังกฤษและอ้างอิงภาษาไทยที่แปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว ทั้งนี้ ให้เขียนรายการอ้างอิงภาษาไทยประกอบด้วยเพื่อใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของการอ้างอิง เมื่อบทความตอบรับการตีพิมพ์แล้วทางวารสารจะนำรายการอ้างอิงภาษาไทยออกภายหลัง ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงจากหนังสือการสืบค้นออนไลน์วิทยานิพนธ์และวารสารดังนี้

A-waekaji, H. (2015). *Development of scientific conceptual understanding of chemical equilibrium by using 5E inquiry learning cycle integrated with predict-observe-explain in the elaboration step for grade-11 students*. Master's Thesis. Ubon Ratchathani University. Ubon Ratchathani.

อิกมะฮ์ อาวากะจิ. (2558). *การพัฒนาความเข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์เรื่องสมดุลเคมีด้วยวัฏจักรการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5 ขั้น ผสมผสานกับเทคนิคทำนาย-สังเกตอธิบายในชั้นขยายความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี

Best, J.W. (1981). *Research in Education*. Englewood Cliff: Prentice-Hell.

Maesincee, S. (2020). *The World changes, people adoption, preparing Thai people to become perfect human beings after Covid-19 situation*. Retrieved February 5, 2021, from <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub2020/20200506-2-the-world-changes-covid19.pdf>

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2553). *โลกเปลี่ยนคนปรับ เตรียมคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโลกหลังโควิด 19*. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2020/20200506-2-the-world-changes-covid19.pdf>

Sanjaiprom, S., and Intanate N. (2018). A model for developing the mentor teachers' roles in promoting the student teachers' learning management abilities. *Journal of Education Naresuan University*, 20 (3), 210-223.

สายฝน แสนใจพรม และน้ำผึ้ง อินทะเนตร (2561) รูปแบบการพัฒนาบทบาทครูพี่เลี้ยงในการส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 2030, 210-229.

Wieselmann, J. R, Dare, E. A, Ring-Whalen, E. A. and Roehrig, G. H. (2020). "I just do what the boys tell me": Exploring small group student interactions in an integrated STEM unit. *Journal of Research in Science Teaching*, 57 (1), 112-144.

Zollman, A. (2012). Learning for STEM literacy: STEM literacy for learning. *School Science and Mathematics*, 112 (1), 12-19.

ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน

<http://ejournals.swu.ac.th/index.php/erdi>

4. เกณฑ์การพิจารณา

กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การคัดเลือกบทความ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสารฯ การตรวจสอบรูปแบบบทความ และการให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน 3 ท่านต่อบทความ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการและในการประเมิน ใช้รูปแบบผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน (Double blind peer review process) ซึ่งกองบรรณาธิการมีหลักเกณฑ์การพิจารณาผลงานดังนี้

4.1 ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาสาระ และคุณภาพทางวิชาการ (Peer Review)

4.2 สำหรับบทความที่เป็นส่วนของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องตามข้อกำหนดรูปแบบการจัดพิมพ์บทความโดยกองบรรณาธิการก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตัดสินตีพิมพ์ ในกรณีที่~~ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของวารสาร~~ และบทความไม่ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด รวมถึงไม่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือแก้ไขไม่ทันตามกำหนด

4.4 ลิขสิทธิ์ของบทความของผู้เขียนและสงวนสิทธิ์ทางกฎหมาย การตีพิมพ์ซ้ำจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

4.5 บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบ ที่ตีพิมพ์ลงวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

4.6 บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

4.7 บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิง หรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบจะเป็นพระคุณยิ่ง

4.8 บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืนผู้เขียน

5. การส่งต้นฉบับ

ผู้สนใจสามารถส่งต้นฉบับพร้อมแบบนำส่งบทความ และตรวจสอบความถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา หรือสอบถามเพิ่มเติมได้ที่กองบรรณาธิการวารสาร สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ ดังช่องทางต่อไปนี้

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลขที่ 63 หมู่ 7 ตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120

โทรศัพท์ 0 2649 5000 ต่อ 27604, 037 395 383 – 6 ต่อ 1124, 09 8799 0833

E-mail: jrlrjournal@gmail.com

กองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลขที่ 63 หมู่ 7 ตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120

โทรศัพท์ 02-649-5000 ต่อ 27604

โทรศัพท์มือถือ 098-799-0833

เว็บไซต์ : erdi.swu.ac.th